

RI NAB'E CARTA RI XUTZ'IB'AJ RI SAN PABLO CHKE RI KOJONELAB' AJ CORINTO

Ri apóstol Pablo kuchap u tz'ib'axik jun carta chke ri qachalal kojonelab' aj Corinto

¹ In wa', ri Pablo, in sik'im rumal ri Dios rech kinok che apóstol, jun chke ru taqo'n ri Jesucristo. Je wa' nu b'anik rumal chi are u rayib'al ri Dios. Ri in, wachi'l ri qachalal Sóstenes,

² kintz'ib'aj b'i wa' we wuj ri' chke ri qachalal kojonelab' che ri Dios ri e k'o pa ri tinimit Corinto, ri e rech ri Dios rumal chi xa e jun ruk' ri Cristo Jesús. Ri Dios e u sik'im rech káb'an ch'ajch'oj che ri kanima', keq'ax k'u pu q'ab' ri Are' junam kuk' konojel ri kākib'ij chi e kojoninaq che ri Qajaw Jesucristo ri e k'o pa ronojel tinimit. Ri Jesús are Kajaw ri e are', xuquje' ri Qajaw uj.

³ Are ta b'a' ri Dios qa Tat xuquje' ri Qajaw Jesucristo kutoq'ob'isaj i wäch, kub'ano chi kuxlan ri iwanima'.

Ri apóstol Pablo kumaltioxij che ri Dios chi u toq'ob'isam ki wäch ri kojonelab' aj Corinto

⁴ Ronojel q'ij kinya maltioxinik che ri Dios rumal iwech, rumal chi sib'alaj nim ri toq'ob' u yo'm ri Are' chiwe xa rumal ri Cristo Jesús.

⁵ Rumal k'u rech chi xa ix jun ruk' ri Cristo, ri Dios u yo'm chiwe ronojel u wäch je'lalaj taq

tewchib'al ajchikaj. Ri Are' xuya chiwe ronojel u wäch etamanik, xuquje' xuya chiwe chi kixkowinik kitzijoj wa' we etamanik ri'.

⁶ Rumal ri', ri qa tzijom chiwe chrij ri Cristo, gas q'alaj wa' pa ri i k'aslemal kämik.

⁷ Je ri' man k'o tä jun u wäch tewchib'al ajchikaj ri mat yo'm chiwe rumal ri Dios, ix ri', ri ix eyeni-naq che ri q'ij ri käpe na ri Qajaw Jesucristo, kuk'ut k'u rib' chqawäch.

⁸ Ri Are' kub'an na chi gas kijikib'a ri iwanima' pa ri i kojoniq k'ä käk'is na ronojel, rech man k'o tä mak käriqtaq chiwij pa ri q'ij ri käpe na ri Qajaw Jesucristo.

⁹ Ri Dios amaq'el ronojel q'ij kub'an ri kuchi'j u b'anik. Are k'u ri Are' xixsik'inik rech xa junam i wäch ruk' ri u K'ojol Jesucristo ri Qajaw.

Waral käqasik'ij wi ri pixb'enik ri xuya ri apóstol Pablo chke ri kojonelab' ri xaq käkitasala kib'

¹⁰ Qachalal, kixinb'ochi'j pa ru b'i' ri Qajaw Jesucristo chi kib'an utzil chixol. Chijunamaj b'a' i wäch, xa k'u mitasala iwib'. Xane rajwaxik chi junam ix k'o wi, chi kijunamaj ri i chomanik, rech xa junam ri i rayib'al.

¹¹ Qachalal, kinb'ij wa' chiwe rumal chi jujun chke ri rachalaxik ri nan Cloé ki b'im chwe chi k'o ch'oj chixol.

¹² Ri kwaj kinb'ij chiwe, are la' chi ri ix chijujunal jalan wi ri kib'ij. K'o jun ri kub'ij: “Ri in, in k'o ruk' ri Pablo,” —kächa ri'. Jun chik kub'ij: “E ri in, in k'o ruk' ri Apolos,” —kächa'. Jun chik kub'ij: “In ri', in k'o ruk' ri Pedro,” —kächa b'a' ri jun. E k'u

ri jun chik kub'ij: “¡Ri in k'ut, in k'o ruk' ri Cristo!”
—kächa ri jun chik.

¹³ ¿A xa pu lo b'anom ch'äqataq che ri Cristo? ¿A are lo ri in Pablo ri xinrip cho ri cruz, xinkäm k'u rumal iwech? ¡Man je' taj! ¿A xb'an ne lo i qasna' pa nu b'i' in ri Pablo? ¡Man je' taj!

¹⁴ Xa maltiox che ri Dios chi man k'o tä jun chiwe nu b'anom u qasna', xane xaq xuwi ri Crispo, xuquje' ri Gayo.

¹⁵ Xaq je ri', man kuya' taj kub'ij jun chi xb'an u qasna' pa nu b'i' in.

¹⁶ Je', ya käna'taj chwe chi xinb'an ki qasna' ri e k'o pa rachoch ri Estéfanos, man kánataj tä k'u chwe we k'o chi na jun ri xinb'an u qasna'.

¹⁷ Man in taqom tä k'u rumal ri Cristo chub'anik ki qasna' ri winaq, xane chutzijoxik ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio chrij ri Jesucristo. Man xinkoj tä k'u je'lalaj taq tzij re nimaq taq etamb'al xa che ki ch'akik ri winaq. Je ri' rech man kinb'an tä che ru kämikal ri Cristo chi mat k'o u patän.

Ruk' ri Cristo käriqtaj ri nimalaj u chuq'ab' ri Dios, xuquje' ru no'j

¹⁸ Ru Loq' Pixab' ri Dios ri kätzijox chrij ru kämikal ri Cristo, are je' ta ne tzij wa' ri man k'o tä ki patän chke ri winaq ri käsach na ki wäch. Chqe uj k'ut ri qa riqom chi ru tob'anik ri Dios, wa' we Tzij ri' k'o ri nimalaj u chuq'ab' ri Dios ruk' che qa to'ik.

¹⁹ Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:
Kinsach na u wäch ri ki no'j
ri ajno'jab',
kinwesaj k'u na apan ri ketamb'al

ri winaq ri sib'alaj k'o ketam,
—kächa ri'.

²⁰ ¿A nim lo u b'anik ri k'o u no'j kämik? E ri winaq ri xa e okinaq che retamaxik ronojel u wäch chomanik, ¿a k'o ne lo ki patän ri'? ¡Man k'o taj! E k'o xuquje' ri ketam u chomaxik k'ia u wäch etamb'al chrij ri k'o cho ruwächulew. ¡Man gas tä k'o u patän wa'! ¿A mat iwetam chi ri Dios u b'anom chi man k'o tä u patän ri etamb'al ri xa ajuwächulew? ¡Je', je ri'!

²¹ Are k'u ri Dios ri k'o u no'j retam jas ri tajin kub'ano. Xub'ano chi ri winaq ajuwächulew man kekowin taj gas käketamaj u wäch ri Are' xaq ruk' ri ketamb'al. Xuchomaj k'u ri Dios chi keto' na jachin taq ri kekojon che ri Are' rumal ri Loq'alaj u Tzij ri kätzijox chke, pune k'u we tzij ri' je' ta ne u tzij jun winaq ri man k'o tä retam chke ri jule' winaq chik.

²² Ri winaq aj Israel are käkaj käkil kajmab'al taq etal ri käb'an chkiwäch. Are k'u ri winaq aj Grecia xa käkitzujukuj nimalaj etamb'al.

²³ Ri uj k'ut are käqatzijoj ri Cristo ri xripik, xkämisax cho ri cruz. Ri winaq aj Israel xa tzel käkita wa' we tzij ri'. Ri nik'iaj winaq chik ri man e aj Israel taj käkib'ij chi we tzij ri' are ru tzij jun ri man k'o tä retam.

²⁴ Chkiwäch k'u konojel ri e sik'ital rumal ri Dios, we aj Israel o man e aj Israel taj, rumal ri Cristo käq'alajin na ru chuq'ab' ri Dios, xuquje' ru no'j ri Dios.

²⁵ K'o k'u ri kub'an ri Dios ri käkichomaj ri winaq chi xa man k'o tä u patän. Pune je ri', ri kub'an ri Dios nim na u no'j wa' chuwäch ri ki no'j winaq. Xuquje' k'o ri kub'an ri Dios ri käkichomaj ri winaq

chi are wa' kāk'utuwik chi xa man k'o tä ri nimalaj u chuq'ab' ri Are'. Pune je' ri ki chomanik ri winaq, ri kub'an ri Dios are nim na u chuq'ab' wa' chuwäch ri ki chuq'ab' winaq.

²⁶ Qachalal, rajwaxik b'a' kich'ob'o chi ri Dios xixusik'ij ix, pune man e k'ia tä chiwe ri k'o iwetamb'al jas ri ketamb'al ri nik'iaj winaq ajuwächulew, man ix k'ia taj ri k'o taqanik pa i q'ab', man ix k'ia tä k'ut ri nimaq i b'anik.

²⁷ Xane ri man k'o tä ketamb'al chkiwäch ri winaq, e are k'u wa' ri xeucha' ri Dios che resaxik ki k'ixb'al ri k'o ki no'j. Ri winaq ri keilitajik chi xaq toq'ob' ki wäch, e are wa' ri xeucha' ri Dios che resaxik ki k'ixb'al ri k'o taqanik pa ki q'ab'.

²⁸ Xuquje' ri man k'o tä ki patän chkiwäch ri winaq, ri etzelam ki wäch, ri man k'o tä ki b'anik, e are wa' xeucha' ri Dios chusachik ki wäch ri nimaq ki b'anik cho ruwächulew.

²⁹ Je ri' rech man k'o tä jun kunimarisaj rib' chuwäch ri Dios.

³⁰ Tzare k'u ri Dios u b'anom chiwe chi xa ix jun chik ruk' ri Cristo Jesús. U b'anom chi rumal ri Cristo k'o chi ri qa no'j, xuquje' chi rumal ri Are' käjikomataj ri qanima' chuwäch ri Dios, uj jachom pu q'ab', qa riqom k'u ru tob'anik.

³¹ Je b'a' ri', rech qas je' kelik jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “We k'o jas ri kraj jun kuya u q'ij, are chuya u q'ij ri Qajaw Jesús,” — kächä'.

2

Ri käqatzijoj are chrij ri Cristo ri xrip cho ri cruz, xkämisax chila'

1 Qachalal, aretaq xinopan iwuk' chuq'alajisaxik ru Loq' Pixab' ri Dios, man xinkoj tä tzij ri nimaq ki b'anik, man xinkoj tä k'u tzij re nimaq taq no'j.

2 Aretaq xink'oji iwuk', man k'o tä chi jas ri xinchomaj u tzijoxik chiwe, xane xaq xuwi xinchomaj ri Jesucristo ri xkämisax cho ri cruz.

3 Aretaq xink'oji iwuk' man k'o tä nu chuq'ab', xane sib'alaj xinxej wib', xinb'irb'itik.

4 Aretaq xixintzijob'ej, xintzijoj ru Loq' Pixab' ri Dios chiwe, man xinkoj tä tzij ri xaq re ki no'j winaq che i ch'akik, xane xixinch'ak ruk' ru chuq'ab' ri Loq'alaj Espíritu. Are wa' ri xk'utuwik chi ri tzij ri xinb'ij are rech ri Dios.

5 Je ri' xinb'ano rech man kaku'b'i tä i k'ux chrij ri ketamb'al ri winaq, xane chrij ru chuq'ab' ri Dios.

Waral käqil wi chi rumal ri Loq'alaj Espíritu k'o ri qetamb'al ri käpe ruk' ri Dios

6 Pune je ri', käqaya tijonik ruk' nojib'al chke ri kojonelab' ri k'o na más ketam. Are k'u we nojib'al ri' man ajuwächulew taj, man are tä k'u ki nojib'al winaq ri k'o ki taqanik puwi' ruwächulew, ri xa tajin käsach ki wäch.

7 Are käqatzijoj ri nojib'al ri käpe ruk' ri Dios, ri k'u'tal chkiwäch ri winaq. Are wa' ru chomam loq' ri Dios tzaretaq mäja' kub'an ruwächulew, rech ri uj käqariq ru tob'anik ri man k'o tä u k'isik. Man etamtal tä k'u wa' nab'e pa ri ojer taq q'ij.

8 We etamanik ri' man k'o tä jun chke ri k'o ki taqanik cho ruwächulew ri xkich'ob'o. We ta xkich'ob'o, mat xkirip ri' cho ri cruz ri Qajaw Jesús ri sib'alaj nim u q'ij.

⁹ Are je' ri kub'ij pa ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Ri Dios k'o ri u b'anom u b'anik
ri k'olotal rech käyi'
chke ri loq' käkil wi ri Are'.

Man k'o tä jun ilowinaq wa',
man k'o tä jun ri towinaq u tzijol,
man k'o tä k'u jun u chomam ri',
—kächa ri'.

¹⁰ Ri Dios k'ut xuk'ut wa' chqawäch uj rumal ri Loq'alaj Espíritu. Je ri', rumal chi ri Loq'alaj Espíritu käkowinik kâretamaj ronojel, xuquje' ne ri k'o pa ranima' ri Dios.

¹¹ ¿A k'o pu lo jun chkixol ri winaq ri kuch'ob'o jas ri k'o pa ranima' jun winaq chik? ¿Man k'o taj! Xane xuwi ri espíritu rech ri are' retam ronojel wa'. Je k'u ri', xaq xuwi ri Espíritu rech ri Dios retam ri k'o pa ranima' ri Dios.

¹² Ri uj k'ut man are tä qa k'amom ri espíritu kech ri winaq ajuwächulew, xane are qa k'amom ri Espíritu ri käpe ruk' ri Dios, rech käqetamaj ronojel ru yo'm ri Dios chqe rumal ri nimalaj u toq'ob'.

¹³ Ru yo'm ri Dios chqe man käqatzijoj tä wa' ruk' ri no'j ajuwächulew ri xa qa tijom qib' che ruk' ri ki tzij winaq, xane ruk' ri tzij ri k'utum chqawäch rumal ri Loq'alaj Espíritu. Je k'u ri' käqatzijoj ri qas tzij rech ri Dios chke ri k'o ri Loq'alaj Espíritu pa kanima'.

¹⁴ Ri winaq ri man k'o tä ri Loq'alaj Espíritu pa ranima' man kuk'amowaj tä ru Loq' Pixab' ri Dios. Che ri are' xa man k'o tä u b'eyal wa' rumal chi man käkowin taj kuch'ob'o. Rajwaxik k'ut chi k'o ri Loq'alaj Espíritu pa ranima' chuch'ob'ik wa'.

¹⁵ Are k'u ri winaq ri k'o ri Loq'alaj Espíritu pa ranima' kākowin chuch'ob'ik ronojel, jachike ri utz, jachike ri man utz taj. Ri are' k'ut man k'o tā jun kākowin chuch'ob'ik jas ri qas k'o pa ranima' ri are'.

¹⁶ Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “¿Jachin lo etamaninaq ru chomanik ri Qajaw Dios? ¿Jachin ta k'u lo ri kākowinik kuya u no'j ri Are'?” —kächa'. Pune ta ne je ri', ri uj k'o ru chomab'al ri Cristo quk'.

3

Ri uj qonojel qachi'l qib' käqapatänij ri Dios

¹ Qachalal, ri in, aretaq xink'o'ji iwuk', man xinkowin taj xixintzijob'ej je' jas ri winaq ri k'o ri Loq'alaj Espíritu pa kanima', xane xixintzijob'ej je' ta ne ix winaq ri mäja' kixkojonik, je' ta ne chi ix ak'alab' ri mäja' qas kich'ob' ri kojonik che ri Cristo.

² Man xinya tā tijonik chiwe ri man kich'ob' taj, xane xixintijoj je' ta ne chi k'ä ix ak'alab' ri käyi' ri tu' chiwe chuk'exwäch ri qas wa, rumal chi je' ta ne ix ak'alab' ri man xixkowin tā chutijik ri qas wa. Mäja' k'u ne kixkowin che kämik.

³ Je ri', rumal chi ri ix are kib'ano xaq jas ri kiwaj je' ta ne ix winaq ri mäja' kixkojonik. We ri ix k'äx kina' aretaq kuriq utzil jun winaq, aretaq xaq ch'oj kiwaj, kitasala taq iwib', ri ix je' ta ne ix winaq ri mäja' kixkojonik. Je' kib'ano jas ri kaka'n konojel ri winaq ri man kekojon taj.

⁴ Aretaq jun kub'ij: “Ri in, in k'o ruk' ri Pablo,” —kächa'. Ri jun chik kub'ij: “Ri in, in k'o ruk' ri Apolos,” —kächa ri'. Are je' ta ne ix winaq ri mäja' kekojonik.

⁵ ¿Jas pu lo u b'anik ri Pablo? ¿Jas u b'anik ri Apolos? Ri uj xaq uj patänil taq re ri Dios, rumal k'u ri qa tzij ri ix xixkojonik. Chqajujunal ri uj xqa'no jas ri xuya ri Dios pa qa q'ab'.

⁶ Ri in xintik ri ija' pa ri iwanima', ri Apolos xuja'j, are k'u ri Dios xk'iyisanik.

⁷ Ri xtikowik rachi'l ri xja'nik man are tä nim ki b'anik chuwäch ri Dios ri xk'iyisanik.

⁸ Ri kätikow ri ija' xuquje' ri käja'nik xaq e junam chuwäch ri Dios. Chkijujunal k'ut käyi' na chke rumal ri Dios ri tojb'al re ri ka'nom ruk' ri xjach pa ki q'ab'.

⁹ Je ri', rumal chi ri uj, uj qachi'l qib' chupam ri chak chupatänixik ri Dios. Are k'u ri ix, ix je' ta ne ulew ri kätik u wäch rumal ri Dios.

Xuquje' ri ix, ix junam ruk' jun ja ri tajin kuyak ri Dios.

¹⁰ Ri in, in je' jas jun yakal ja ri qas retam ru chak. Ri Dios xuya pa nu q'ab' ri u kojik ru tak'alib'al ri ja. K'o k'u jun chik ri kulem ri xan puwi'. Chkijujunal k'u ri nik'iaj chik rajwaxik chi qas käkil na jas u lemik kaka'no.

¹¹ Man k'o tä chi jun ri kuya' kukoj jun tak'alib'al chik, rumal chi ri ya kojom rumal ri Dios, tzare ri Jesucristo.

¹² E k'o k'u winaq ri utz kaka'n na chulemik puwi' we tak'alib'al ri', je' ta ne chi käkikoj q'än puaq, saq puaq, xuquje' je'lalaj taq ab'aj. E k'o chi nik'iaj chik ri je' ta ne che', k'im, xuquje' patz'än ri käkikojo.

¹³ Kuriqa k'u na jun q'ij aretaq kuq'at tzij ri Cristo, käq'alajin k'u na jas u wäch ri' ri xkilemo chkijujunal rumal chi ri q'ij ri' käpe na ruk' q'aq'. We q'aq' ri' are käq'alajisan na jas u wäch ri xka'n

chkijujunal.

14 We ru chak ri winaq ri xuyak puwi' ri tak'alib'al man käsach tä u wäch rumal ri q'aq', käyi' na ri tojb'al re.

15 We k'u ru chak ri winaq käsach u wäch rumal ri q'aq', kutzaq na ri' ronojel ri xub'ano. Ri are' k'ut kuto' na rib' jas jun winaq ri xa jub'iq' man xk'atik, xkowin k'ut xresaj rib' pa ri q'aq'.

16 ¿A mat iwetam chi ri ix, ix rachoch ri Dios, xuquje' chi ri Espíritu rech ri Dios k'o pa ri iwanima'?

17 We k'o jun kusach u wäch ri rachoch ri Dios, xuquje' ri Dios kusach na u wäch ri winaq ri'. Je ri', rumal chi ri rachoch ri Dios tastal wa' chrij ronojel u wäch etzelal, ix k'u ri' we rachoch ri Dios ri'.

18 K'o b'a' jun musub' rib'. We k'o jachin jun ri kuchomaj chi retam ronojel ri etamanik ri ketam ri winaq ajuwächulew, chub'ana che rib' chi man k'o tä retam, rech je ri' qas käk'oji na retamb'al.

19 Ri etamb'al ri xaq ajuwächulew, man k'o tä u patän wa' cho ri Dios, kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri Dios keuchap na ri k'o ketamb'al, keuqasaj na chupam ri k'äx pune k'o ri ki no'j,” –kächa'.

20 Xuquje' kub'ij: “Ri Dios retam chi man k'o tä u patän ri ki chomanik ri k'o ketamb'al,” –kächa ri'.

21 Rumal ri' k'o b'a' jun munimarisaj rib' xa rumal rech jun winaq. Ronojel k'u ri k'olik are iwech ix:

22 Ri Pablo, ri Apolos, ri Pedro, ruwächulew, ri k'aslemal, ri kämikal, ri q'ij kämik, ri q'ij ri kepe na, ronojel wa' are iwech ix.

²³ Ri ix k'ut, ix rech ri Cristo. Ri Cristo k'ut Are rech ri Dios.

4

Ri apóstol Pablo kutzijoj ri chak ri kâka'n ri apóstoles

¹ Chich'ob'o b'a' chi ri uj, xaq uj patänil taq re ri Cristo. Yo'm k'u chqe ru q'alajisaxik ru chomam loq ri Dios ri man etamtal tä kan nab'e.

² Rajwaxik k'ut chi jachin ri yo'm jun eqle'n pu q'ab', chuk'utu chi jikom ranima'.

³ Are k'u ri in man qas tä kinok il we utz ri kib'ij chwij o man utz taj. Pune kink'am b'i pa q'atb'al tzij, käq'at tzij pa nu wi', man kinok tä il chb'il wib'.

⁴ Pune k'u kinna' pa ri wanima' chi man k'o tä etzelal nu b'anom, man ruk' tä ri' kinb'ij chi man k'o tä nu mak. Ri Qajaw Jesús k'ut are käq'atow na tzij pa nu wi'.

⁵ Miq'at b'a' tzij ix puwi' jachin jun k'ä mäja' k'u kuriq ri q'ij. Chiweyej na chi säpe ri Qajaw Jesús, käresaj k'u na chi saq ri k'u'tal pa q'equm. Kuq'alajisaj na ri man etamtal taj ri k'o pa taq ri kanima' ri winaq. Chkijujunal k'ut käyi' na chke ru nimarisaxik ki q'ij rumal ri Dios xa jas ri taqal chke.

⁶ Qachalal, kinb'ij wa' we tzij ri' chiwe rech kiriq utzil. Xinkoj k'u wib' in, xuquje' ri Apolos che jun k'utb'al chiwäch. Kinb'ij wa' chiwe rech kiwetamaj iwe quk' uj chi man kuya' taj kiya u wi' ri i chomanik chrij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik, rech man k'o tä jun kunimarisaj rib' che jun chqe uj, käretzelaj k'u u wäch ri jun chik.

⁷ ¿Jachin pu ri káb'anow utz chawe chkiwäch nik'iaj winaq chik? ¿Jas ri k'o awuk' ri mat yo'm chawe rumal ri Dios? We k'u are ri Dios ru yo'm wa' chawe, ¿jas che kanimarisaj awib' je' ta ne ri xaq a tukiel a riqom wa' ri k'o awuk'?

⁸ Ri ix kichomaj chi ronojel chik k'o iwuk', je' ta ne chi ya ix q'inomab' chik. Kina' iwib' chi ix nimaq taq taqanelab' chik. Are k'u ri uj xaq uj yo'm kan jela' iwumal. Kwaj ta k'ut chi qas tzij ix nimaq taq taqanelab' rech ri uj xuquje' kujtaqan junam iwuk'.

⁹ Ri in kinchomaj chi ri uj, ri uj apóstoles, ri Dios uj u yo'm kan k'isb'al chke konojel ri winaq. Je' ta ne uj winaq ri q'atom tzij pa qa wi' chi kujkämisaxik. Uj yo'm chi saq che ka'yib'al rech konojel ri winaq ri e k'o cho ruwächulew, xuquje' ri ángeles kujkilo.

¹⁰ Ri uj, chkiwäch ri winaq, man k'o tä qa patän xa rumal ru patänixik ri Cristo. Are k'u ri ix kina' chi k'o na i no'j chqawäch uj, k'o k'u ri qas iwetam chrij ri Cristo. Ri uj man k'o tä qa chuq'ab', are k'u ri ix kib'ano chi k'o na i chuq'ab' chqawäch uj. Ri uj ketzelax qa wäch kumal ri winaq, are k'u ri ix nim kixil wi.

¹¹ Kämik ri' xaq are tajin káqariq numik, káchaqi'j qa chi', sib'alaj rajwaxik qatz'iaq. Kujoyoq' k'u kumal ri winaq, xaq kujb'inikatik je' ta ne man k'o tä qachoch.

¹² Sib'alaj káqakos qib' che ri chak ri rajwaxik káqa'no. Kujkiyoq' ri winaq, are k'u ri uj man káqatzelej tä u k'exel ri ki tzij ruk' yoq'onik, xane ruk' taq tzij re utzil. Aretaq káka'n k'áx chqe xaq káqakuyu.

13 K'äx kech'aw ri winaq chqij. Are k'u ri uj ruk' utzalaj taq tzij käqaqasaj u wäch ri koyowal. Kämik xaq are ka'nom chqe chi ri uj je' ta ne uj mes, je' ta ne chi ri uj, uj winaq ri sib'alaj k'äx kujb'antajik, man k'o tä qa patän.

14 Man kintz'ib'aj tä wa' we tzij ri' chiwe che resaxik i k'ixb'al, xane che i pixb'exik, je' ta ne chi ri ix, ix loq'alaj taq walk'ual.

15 Pune e k'o lajuj mil winaq ri kixkitijoj chrij ri Cristo, xa jun ri i tat k'olik. In k'ut je' ta ne ri i tat, rumal chi xixkojon che ri Qajaw Jesús aretaq xintzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio chiwe.

16 Rumal ri' kixinb'ochi'j chi kib'an iwe jas ri kinb'an in.

17 Rumal wa' tajin kintaq b'i ri Timoteo iwuk'. Ri are', rumal ri Qajaw Jesús, je' ta ne loq'alaj nu k'ojol wa' ri jikom ranima'. Kuna'taj k'u na chiwe jas ri nu b'anom pa ri nu k'aslemal, in kojoninaq che ri Cristo. Kuk'ut na chiwäch jas ri kink'utu jawije' taq kine' wi chkixol ri qachalal kojonelab'.

18 E k'o k'u jujun chiwe ri ki nimarism kib', käkichomaj k'ut chi man k'o tä jumul kinopan iwuk'.

19 Kinweyej chi kinopan na iwuk' chanim, we je ri' kraj ri Qajaw Jesús. Kinwil k'u na jas ri qas kekowin chub'anik we b'anal taq nimal ri', man xuwi tä k'u kinta ri käkib'ij.

20 Je ri', rumal chi ru taqanik ri Dios man xaq tä ruk' tzij käq'alajinik, xane ruk' ru chuq'ab' ri Dios.

21 ¿Jas k'u kiwaj? ¿A kiwaj chi yajanik kinb'ana' aretaq kinopanik? ¿O a kiwaj chi aretaq kinopanik loq' kixinwil wi, ruk' utzil k'ut kixinch'ab'ej?

5

Waral kâqil wi jas kâb'an chuq'atik tzij puwi' jun kojonel ri kâqaj pa mak

¹ Elinaq u tzijol chi k'o jun chiwe ri u b'anom rixoqil che ru nanab'al. Wa' we xb'anik ri', are je' jas ri kâka'n ri tz'i' ri xaq kâkiriq kib', man k'o tä ki pixab'. ;Sib'alaj äwas u b'anik wa'! Man kâka'n tä ne ri' chxixol ri nik'iaj winaq chik ri man qas ketam tä u wäch ri Dios.

² ¿Jas lo wa' chi ri ix kinimarisaj iwib'? ¿A mat rajwaxik chi xa kixb'isonik? ;Je', je ri'! Rajwaxik b'a' chi kiwesaj b'i chixol ri achi ri xb'anow we mak ri'.

³ Pune man in k'o tä iwuk' chwinaqil, k'o k'u ri wanima' iwuk'. Nu q'atom chi tzij puwi' ri xb'anow ri mak je' ta ne ri in k'o iwuk' chwinaqil.

⁴ Aretaq kimulij iwib' pa ru b'i' ri Qajaw Jesús, pune ta ne man in k'o tä iwuk' chwinaqil, kâk'oji k'u na ri wanima' iwuk', xuquje' kâk'oji ru chuq'ab' ri Qajaw Jesucristo.

⁵ Ri achi ri' rajwaxik kâjach pu q'ab' ri Satanás rech kâsach u wäch ru cuerpo. Je ri' rech ri ranima' kuriq ru tob'anik ri Dios pa ri q'ij ri kâpe ri Qajaw Jesús.

⁶ Man utz taj chi kinimarisaj iwib' che ri tajin kib'ano. ¿A mat iwetam ri tzij ri kâb'ixik: “Ri jub'iq' ch'âm kub'an ch'âm che ronojel ri q'or?” —kâcha'.

⁷ Chiwesaj b'a' apan ri ojer ch'âm ri kâretzelaj i wäch, rech ix je' jas ri kaxlan wa ri man kâyi' tä ch'âm ruk', ri b'anom ruk' k'ak' q'or, ri kätijow pa ri nimaq'ij Pascua* u b'i'. Qas tzij k'ut je' i b'anik

---

* **5:7** “Pascua”: Chawila' ri San Mateo 26:2, nota.

wa'. Je ri', rumal chi ri Cristo are xkämisax che sipanik cho ri Dios rumal qech, je' jas ri alaj chij ri käkämisax pa ri nimaq'ij re ri Pascua.

⁸Qa'na b'a'ri nimaq'ij re ri Pascua ruk' ri qas tzij, xuquje' ruk' jun qanima' ch'ajch'oj, jas ri kaxlan wa ri man käyi' tä ch'äm ruk'. Mäqa'n ri qa nimaq'ij ruk' ru b'anik ronojel u wäch mak, ruk' ru b'anik etzelal. Junam k'u wa' ruk' ri ojer ch'äm.

⁹Pa ri jun wuj chik ri xintz'ib'aj b'i chiwe xinb'ij chi mixe' chi kuk' ri nik'iaj winaq ri je' kaka'no jas ri kaka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab'.

¹⁰Man kinb'ij taj chi mat kixch'aw chi chke ri winaq ri je' kaka'n wa' ri e k'o cho ruwächulew, ri käkitzukuj xaq xuwi ri kech ri e are', ri elaq'omab', o ri kekiq'ijilaj taq tiox. We ta je ri', rajwaxik ri' chi kixel b'i cho ruwächulew.

¹¹Xane xintz'ib'aj b'i wa' chiwe rech man kiwachi'laj tä chi ri winaq ri käkib'ij chi e are' qachalal, kaka'n k'u ke jas ri kaka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab', o käkirayij k'ia u wäch jastaq, o kekiq'ijilaj taq tiox, o käkiyak tzihtal, o keq'ab'arik, o kaka'n ri elaq'. Jun ri je' u b'anik wa' man kuya' taj kiwachi'laj, man kixwi' tä k'u ruk' jun ri kub'ij chi are qachalal, kub'an k'u we mak ri'.

¹²Ri in man kuya' taj kinq'at tzij pa ki wi' ri winaq ajuwächulew. Are ri Dios ri käq'atow na tzij pa ki wi'.

¹³Are k'u ri ix, rajwaxik kiq'at tzij pa ki wi' ri qachalal kojonelab'. Rumal ri' rajwaxik kiwesaj b'i ri jun b'anal etzelal ri' ri k'o iwuk'.

Waral käqil wi chi man ya'tal tä chqe chi kuje' chkiwäch ri q'atal taq tzij ri man e kojonelab' taj aretaq k'o qa ch'oj ruk' jun qachalal

¹ Ri ix, aretaq jun chiwe k'o u ch'oj ruk' jun qachalal chik, ¿jas che kik'am b'i wa' chkiwäch ri q'atal taq tzij ri man e kojonelab' taj? ¿jas che man kik'am tä b'i wa' chkiwäch ri winaq ri e rech ri Dios?

² ¿A mat iwetam chi ri winaq ri e rech ri Dios käkiq'at na tzij pa ki wi' ri winaq ajuwächulew? We k'u ri ix kiq'at na tzij pa ki wi' ri winaq ri', ¿a mat taqal chiwe kiq'at tzij pa taq ri ch'oj ri' ri man nim tä ki b'anik?

³ ¿A mat iwetam chi käqaq'at na tzij uj pa ki wi' ri ángeles? We je ri', ¿a mat k'u lo kujkownik käqaq'at tzij puwi' ri kák'ulmataj pa ri qa k'aslemal waral cho ruwächulew? ¡Je', qas tzij!

⁴ We k'o i ch'oj xa chrij ri kák'ulmataj waral pa ri i k'aslemal, ¿jas che kixe' chkiwäch ri q'atal taq tzij ri man e jun tä kuk' ri qachalal kojonelab'?

⁵ Kinb'ij wa' chiwe rech kixk'ixik. ¿A xa man k'o tä jun chiwe ri k'o u no'j chuq'atik tzij pa jun ch'oj chkixol ri qachalal?

⁶ We ri qachalal k'o u ch'oj ruk' jun qachalal chik, ¿a rajwaxik lo ri' keb'e' chkiwäch ri q'atal taq tzij ri man e kojonelab' taj?

⁷ Qas tzij kinb'ij chiwe chi are jun nimalaj tzaqik wa' chi k'o u ch'oj ri jun ruk' ri jun chik. ¿A mat are utz na we xaq kikuyu ri k'äx ri käb'an chiwe? ¿A mat are utz na we xaq kikuyu we kelaq'ax ri jastaq iwe?

⁸ Ri ix k'ut man je' tä wa' kib'ano. Man kib'an tä ri jikomal, xane xa kiwelaq'aj ri jastaq kech taq ri

qas iwachalal, ri kojonelab'.

⁹ ¿A mat iwetam chi ri winaq ri man jikom tä kanima' man k'o tä ke ri e are' kuk' ri winaq ri kätapan ri Dios pa ki wi'? ¡Misub' iwib'! Ri winaq ri je' kaka'no jas ri kaka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab', ri winaq ri kekiq'ijilaj taq tiox, ri winaq ri kaka'n ri nimalaj mak ri äwas u b'anik ruk' ri rixoqil o rachajil jun winaq chik, ri achijab' ri kaka'n ixoq che jun kach achi,

¹⁰ xuquje' ri elaq'omab', ri winaq ri käkirayij k'ia u wäch jastaq, ri keq'ab'arik, ri keyoq'onik, ri kaka'n taq k'äx chub'anik elaq', man k'o tä ke ri e are' kuk' ri winaq ri kätapan ri Dios pa ki wi'.

¹¹ Jujun chiwe je' i b'anik wa' nab'e, kämik k'ut ch'ajch'oj chi ri iwanima', i jachom chi iwib' pu q'ab' ri Dios, b'anom chi jikom che ri iwanima' cho ri Dios rumal ri Qajaw Jesús, xuquje' rumal ri Espiritu rech ri qa Dios.

Waral kääqil wi chi ri ajchaq'el ri qa cuerpo are ri Dios

¹² Kraj ne kub'ij jun: “Jachike ri kwaj kinb'ano, kuya' kinb'an wa',” —kächa ne lo. Pune qas tzij, man ronojel tä k'ut kuriq utzil jun rumal. Jun winaq kuya' kub'ano jachike ri kraj, man ya'tal tä k'ut chi jun winaq kok che patänil re ri kub'ano.

¹³ Qas tzij ri káb'ixik chi ri wa are wa' che ri qa pam, ri qa pam k'ut are che ri wa. Käsach k'u na ki wäch wa' we kieb' ri' rumal ri Dios. Are k'u ri qa cuerpo man are tä u patän ri u b'anik jas ri kaka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab', xane ri u patän ri qa cuerpo are u patänixik ri Qajaw Jesús. Ri Qajaw Jesús k'ut rajwaxik ri Are' chuto'ik ri qa cuerpo.

14 Jas ri xub'an ri Dios xuk'astajisaj ri Qajaw Jesús chkixol ri käminaqib', je' kub'an na chqe uj, kujuk'astajisaj na uj ruk' ru chuq'ab'.

15 ¿A mat iwetam chi ri i cuerpo ketob'an chub'anik tz'aqat che ru cuerpo ri Cristo? ¿A kik'am lo ch'äqap che ru cuerpo ri Cristo chukojik wa' che u tz'aqatil ru cuerpo jun ixoq ri keuch'ab'ej achijab'? ¡Man kuya' tä ri'!

16 ¿A xa man kich'ob' taj chi jachin ri kuriq rib' ruk' jun ixoq ri keuch'ab'ej taq achijab', are jun chi ri' ruk' ri ixoq? Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri kieb' xa e jun chik,” —kächa'.

17 Jachin k'u ri kub'an xa jun ruk' ri Qajaw Jesús, xa jun chi ri espíritu ri' ruk'.

18 Chitasa b'a' iwib' chrij ri mak ri je' u b'anik jas ri käka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab'. Apachike jun mak chik ri kub'an ri winaq man kub'an tä k'äx ri' che ru cuerpo. Are k'u ri winaq ri kub'an ri mak je' jas ri käka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab', kub'an ri äwas ri' chrij ru cuerpo.

19 ¿A mat kich'ob'o chi ri i cuerpo are rachoch ri Loq'alaj Espíritu ri k'o pa ri iwanima', ri yo'm chiwe rumal ri Dios, chi ri ix man iwech tä iwib'?

20 Paqal k'u ru loq'ob'em iwe rumal ri Dios. Rumal ri' rajwaxik chi kiya u q'ij ri Dios ruk' ri i cuerpo xuquje' ruk' ri espíritu iwech rumal chi e rech ri Dios wa'.

7

Ri apóstol Pablo keupixb'aj ri kojonelab' chrij ri k'ulanem

¹ Are k'u che we chanim, kinb'ij b'i chiwe ri xita' loq chwe chupam ri wuj ri xitz'ib'aj loq. Qas tzij are utz we ri achi man kāk'uli taj.

² Rech k'ut man kixtzaq tä pa ri mak ri je' u b'anik jas ri kāk'a'n ri tz'i' ri xaq kākiriq kib', man k'o tä ki pixab', rajwaxik chi chkijujunal ri achijab' k'o ri kixoqil, xuquje' chkijujunal ri ixoqib' k'o ri kachajil.

³ Rajwaxik k'ut chi ri achi kub'an ruk' ri rixoqil jas ri rajwaxik u b'anik, xuquje' ri ixoq kub'an ruk' ri rachajil jas ri rajwaxik u b'anik.

⁴ Man ya'tal tä che ri ixoq ru b'anik xa jas ri kraj ri are' ruk' ru cuerpo, xane rajwaxik kuchomaj ri' ri ya'tal che ri rachajil. Xuquje' ri achi man ya'tal tä che ri are' ru b'anik xa jas ri kraj ruk' ru cuerpo, xane rajwaxik kuchomaj ri' ri ya'tal che ri rixoqil.

⁵ Miq'atej b'a' i rayib'al chb'il iwib'. Xuwi we junam kichomaj chi man kiriq tä na iwib' kieb' oxib' q'ij rumal ru jachik iwib' chub'anik orar. Te k'u ri' are utz we kiriq chi iwib', mub'an ne ri Satanás chiwe chi kixqaj pa mak rumal chi man kich'ij tä chik ri mat kib'ano xa jas ri kiwaj ix.

⁶ Kinb'ij we tzij ri' chiwe xa rumal chi ya'talik kinb'ij wa'. Man are tä k'u jun taqanik ri kinya chiwe.

⁷ Kwaj ta ne in chi konojel je' kāk'a'no jas ri in. Chkijujunal k'ut k'o wi ri sipam chke rumal ru toq'ob' ri Dios. Ri jun, jun wi ri sipam che, ri jun chik jun chi wi ri sipam che ri are'.

⁸ Kinb'ij chke ri achijab' ri man e k'ulan taj, xuquje' chke ri malka'nib' ixoqib' chi utz we ta mat kixk'uli'k je' jas ri in.

⁹ We k'u man kich'ij tä chik ri mat kib'ano xa jas ri kiwaj ix, are utz na kixk'uli'k chuwäch ri xa kik'is iwib' rumal ri i rayib'al.

¹⁰ Are k'u ri e k'ulan chik, kinya we taqanik ri' chke, man xaq tä k'u in ri kinb'inik, xane are ri Qajaw Jesús. Are chi ri ixoq mujach kan ri rachajil.

¹¹ We k'u ri ixoq kujach kan ri rachajil, mäk'uli chik. We ta mat je ri', are utz na we xa kutzir ruk' ri rachajil. Je ri' xuquje' ri achi mujach kan ri rixoqil.

¹² Kwaj k'ut kinb'ij jun nu chomanik in chke ri nik'iaj chik, man are tä k'u u taqanik ri Qajaw Jesús. We k'o jun qachalal ri k'o rixoqil ri man kojonel taj, kraj k'u ri ixoq käk'oji ruk', ri achi ri' man utz tä ri' we kujach kan ri rixoqil.

¹³ We k'o jun ixoq kojonel ri k'o rachajil ri man kojonel taj, kraj k'u ri achi käk'oji ruk', ri ixoq ri' man utz tä ri' we kujach kan ri rachajil.

¹⁴ Je ri', rumal chi ri achi ri man kojonel taj jachom chi ri' pu q'ab' ri Dios rumal chi k'ulan ruk' ri rixoqil kojonel, xuquje' ri ixoq ri man kojonel taj jachom chi ri' pu q'ab' ri Dios rumal chi k'ulan ruk' ri rachajil kojonel. We ta mat je ri' ri iwalk'ual e je' ta ri' jas ri kalk'ual ri man e kojonelab' taj. Rumal k'u ri' ri iwalk'ual e jachom ri' pu q'ab' ri Dios.

¹⁵ We k'u ri achi ri man kojonel taj kraj kujach kan ri rixoqil, o ri ixoq ri man kojonel taj kraj kujach kan ri rachajil, chkijacha b'a' kib'. Ri qachalal achi o ri qachalal ixoq kuya' kub'ano jachike ri kraj. Ri Dios k'ut xujusik'ij rech k'o utzil chqaxol.

¹⁶ Ri at, ixoq, ri at k'ulanik, ¿a mat awetam at chi awumal at ri awachajil kuya' kuriq ru tob'anik ri Dios? Xuquje' ri at, achi, ri at k'ulanik, ¿a mat

awetam chi awumal at ri awixoqil kuya' kuriq ru tob'anik ri Dios? ¡Je', je ri'!

¹⁷ Chijujunal k'ut je' chib'ana pa ri i k'aslemal jas ri sipam chiwe rumal ri Dios, xuquje' jas ri i b'anik aretaq xixsik'ix rumal ri Dios. Are wa' ri taqanik ri kinya chke konojel ri qachalal kojonelab'.

¹⁸ We k'o jun chiwe ix ri käsik'ix rumal ri Dios, ri kojom retal ri ojer trato che, * je' chkanajoq. We k'o jun ri käsik'ix rumal ri Dios ri man kojom tä retal ri ojer trato che, mäkoj wa' che.

¹⁹ We kojom retal ri ojer trato che ri qa cuerpo o man kojom taj, man are tä ri' ri nim u b'anik, xane are la' chi kujniman chke taq ru taqanik ri Dios.

²⁰ Chijujunal jas ri i b'anik aretaq xixusik'ij ri Dios, je' chixkanajoq.

²¹ We at k'o pu q'ab' jun patrón aretaq xat-sik'ixik, matok il rumal. We k'u käyi' chawe chi kawesaj awib' pu q'ab' ri a patrón, chab'ana wa'.

²² Je ri', rumal chi ri winaq ri k'o pu q'ab' jun patrón aretaq xsik'ix rumal ri Dios rech käkojon che, kämik are jun winaq ri qas tzoqopital chik, k'o chi pu q'ab' ri Qajaw Jesús. Xuquje' ri winaq ri man k'o tä pu q'ab' jun u patrón aretaq xsik'ixik, kämik chik k'o chi pu q'ab' jun patrón, are k'u ri Cristo.

²³ Paqal xloq'b'ex iwe rumal ri Dios. Miya b'a' iwib' chi kixqaj pa ki q'ab' nik'iaj winaq chik rech ketaqan ri e are' pi wi' chuk'exwäch ri Cristo.

²⁴ Je ri', qachalal, chijujunal b'a' jas ri i b'anik aretaq xixusik'ij ri Dios, je' chixkanaj wa' chuwäch ri Are'.

---

* **7:18** "Circuncisión": Chawila' Hechos 7:8, nota.

25 Are k'u ri mäja' kek'uli'k, man k'o tä jun taqanik chke ri yo'm chwe rumal ri Qajaw Jesús. Kwaj k'ut kinb'ij ri kinchomaj in, in ri' jun winaq ri käku'b'i ki k'ux ri nik'iaj winaq chwij rumal chi ri Qajaw Jesús xel u k'ux chwe.

26 In kinchomaj chi utz na chi ri achi xaq je' chkanaj ri' jas ri u b'anik rumal rech ri k'äx taq q'ij ri tajin käqil kämik.

27 We k'o awixoqil, matzukuruj u jachik kanoq. We ta mat k'o awixoqil, matzukuruj chi k'ut.

28 We k'u katk'uli'k, man mak tä wa'. We jun q'apoj ali käk'uli'k, man mak tä k'u ri' ri kub'ano. Are k'u ri kek'uli'k käkiriq na k'äx pa ri ki k'aslemal cho ruwächulew. Ri in k'ut kwaj kixinto' rech man kiriq tä wa' we k'äx ri'.

29 Qachalal, ri kwaj kinb'ij chiwe are wa': Ri q'ij ri k'o chqawäch xaq q'atatal q'ij chik. Rumal ri' ri achijab' ri e k'ulan chik rajwaxik käka'no chi je' ta ne man k'o tä kixoqil rech kekowinik kepatänin che ri Dios.

30 Ri keb'isonik, rajwaxik käka'no chi je' ta ne kekikotik. Ri kekikotik rajwaxik käka'no chi je' ta ne keb'isonik. Ri keloq'omik rajwaxik käka'no chi je' ta ne man qas kech taj ri ki loq'om.

31 Ri kechakun kuk' ri jastaq rech ruwächulew, rajwaxik chi man xuwi tä käkichomaj wa' we jastaq ri'. Je ri', rumal chi ruwächulew ri käqilo xa tajin käk'is u wäch wa'.

32 Kwaj k'u in chi man k'o tä jas ri kixok wi il. Ri achi ri man k'ulan taj are kok na il ri' che ru patänixik ri Qajaw Dios chub'anik jachike ri utz käril wi ri Are'.

33 Are k'u ri achi ri k'ulan chik, are kok na il chke ri jastaq rech ruwächulew chub'anik jachike ri käqaj chuwäch ri rixoqil.

34 Xuquje' ri ixoq ri k'ulan chik ruk' ri man k'ulan taj, man junam tä ri ki k'aslemal. Ri man k'ulan taj are kok il chupatänixik ri Qajaw Dios, rumal chi u jachom rib' pu q'ab' ri Dios, ru cuerpo xuquje' ri espíritu rech ri are'. Are k'u ri ixoq ri k'ulanik are kok il che ri jastaq rech ruwächulew, chub'anik jachike ri käqaj chuwäch ri rachajil.

35 Ronojel wa' kinb'ij chiwe rech utz kixelik. Man xa tä kinkoj q'ateb'al iwe, xane rech kib'an ri taqal u b'anik pa ri i k'aslemal, qas kijach k'u iwib' chupatänixik ri Qajaw Dios.

36 We k'o jun kuchomaj chi man utz taj xaq kärijob' ri q'apoj u mia'l, xane chi utz we käk'uli'k, chub'ana' jachike ri taqal u b'anik. Man kämakun tä ri' we käk'uli'k.

37 We k'o jun chik ri man kuna' tä pa ranima' chi rajwaxik käk'uli ri u mia'l, kuya' kub'ano jachike ri kraj. We kuchomaj chi qas utz chi ri q'apoj u mia'l man kuya tä k'u che k'ulanem, utz ri' ri kub'ano.

38 Je k'u ri' jachin ri kuya ri u mia'l che k'ulanem, are utz ri'. Jachin k'u ri man kuya tä ri u mia'l che k'ulanem, are utz na ri kub'ano.

39 Ri ixoq ri k'ulanik k'o ri' pu q'ab' ri rachajil rumal ri pixab' we k'asal na ri are'. We k'u käkäm ri rachajil, k'ä te ri' kuya' käk'uli ruk' jachin ri kraj ri are', xaq xuwi k'ut we kojonel ri' che ri Qajaw Jesús.

40 Sib'alaj utz k'u na re ri ixoq ri' we man käk'uli tä chik. Are wa' ri kinchomaj in, xuquje' chi are ri Espiritu rech ri Dios käyo'w wa' pa wanima'.

8

Ri apóstol Pablo kätzijon chrij ri wa ri yo'm chkiwäch ri tiox ri xa e b'anom kumal winaq

¹ Che we chanim are kintzijon chi chrij ri wa ri yo'm chkiwäch ri tiox ri xa e b'anom kumal winaq. Are gas tzij k'ut chi qonojel k'o ri qetam chrij wa'. Are k'u ri qetamb'al kub'ano chi xa käqanimarisaj qib', are k'u we käqaj qib' käk'oji na u chuq'ab' ri qa kojoniq.

² We k'o jun winaq kuchomaj chi k'o ri retam, xa mäja' käretamaj ri' ri rajwaxik käretamaj.

³ Jachin k'u ri loq' käril wi ri Dios, etamtal u wäch ri' rumal ri Dios.

⁴ Are k'u ri u tijik ri wa ri yo'm chkiwäch ri tiox ri xa e b'anom kumal winaq, kinb'ij chiwe chi jun tiox man gas k'o tä u b'anik wa' cho ruwächulew. Qetam k'ut chi xa jun gas Dios k'olik.

⁵ Pune ta ne e k'o jujun ri käb'ix dios chke pa ri kaj xuquje' cho ruwächulew, pune ta k'u e k'ia ri dios ri' e k'olik, xuquje' e k'ia ri k'o taqanik pa ki q'ab'.

⁶ Chqe uj xa jun Dios k'olik, are k'u ri qa Tat. Ri Are', are xb'anow konojel ri jastaq. Ri uj k'ut, uj k'olik xa chupatänixik ri Are'. Xuquje' xa jun gas Qajaw k'olik, ri Jesucristo. Rumal k'u ri Are' e k'o konojel ri jastaq, xuquje' ne ri uj.

⁷ Man konojel tä k'ut ketam wa'. E k'o jujun kojoniq'ab' ri nab'e kanoq e naq'atalik kekiq'ijilaj taq tiox. K'ä käkitij k'u ri rikil ri yo'm chkiwäch taq tiox. Ri ri' kub'ano chi käkina' pa kanima' chi k'o äwas ri ka'nom rumal chi mäja' k'o u chuq'ab' ri ki kojoniq.

⁸ Qas tzij k'ut chi ri käqatijo man are tä ri' ri käb'anow chqe chi utz kujilitaj rumal ri Dios. We kujwi'k man kub'an tä chqe chi uj utz na. We man kujwi'taj, man kub'an tä ri' chqe chi man uj utz taj.

⁹ Qas chiwila' chi mäqaj ne jun qachalal pa mak ri mäja' k'o u chuq'ab' ru kojoniik xa rumal chi kuya' kib'ano jachike ri kiwaj.

¹⁰ We ne ri at ri awetam ronojel wa' ri xinb'ij, katt'uyi chi' ri mesa pa rachoch jun tiox, käpe k'u jun qachalal ri mäja' k'o u chuq'ab' ru kojoniik, katril chila', kuya' kuna' ri are' pa ranima' chi utz la' we kutij re ri wa ri yo'm chkiwäch ri tiox ri xa e b'anom kumal winaq.

¹¹ Je ri' ri at ri awetam ronojel wa' we ri' kab'ano chi kätzaq ri qachalal ri man k'o tä u chuq'ab' ru kojoniik ri xuquje' rumal ri are' xkäm ri Cristo.

¹² Je ri', aretaq ri ix kib'ano chi käkiriq k'äx ri qachalal ri man k'o tä u chuq'ab' ri ki kojoniik, pune käkina' pa kanima' chi tajin käb'an ri äwas u b'anik, käka'n k'u ke ri e are', are chrij ri Cristo tajin kixmakun wi.

¹³ Rumal ri', we ri kintijo kub'ano chi käqaj ri wachalal pa mak, are utz na we man k'o tä jumul kintij ti'j, rech man kinb'an taj chi kätzaq ri wachalal pa mak.

9

Waral käqil wi jas ri ya'tal che jun apóstol

¹ Ri in, ya'tal chwe ri kuya' kub'an apachike kojoniik, xuquje' pa nu q'ab' k'o wi ri taqal u b'anik rumal jun apóstol. Ri in wilom u wäch ri Qajaw Jesús. Ix k'ut ix kojoniiklab' chik rumal ri chak ri xinb'an chupatänixik ri Qajaw Jesús.

² Kraj ne nik'iaj winaq chik man käkikoj taj chi in apóstol, jun chke ru taqo'n ri Cristo. Are k'u ri ix rajwaxik kich'ob'o chi in apóstol, rumal chi ix, ix k'utb'al re ri nu chak. Rumal k'u wech in xixkojon che ri Qajaw Jesús.

³ Are wa' ri kinb'ij chkiwäch ri winaq ri tajin käkiqu'at tzij pa nu wi':

⁴ Ri in qas ya'tal chwe chi kintijo jachike ri käyi' chnuwäch.

⁵ Ya'tal k'u chwe in chi kink'am jun qachalal ixoq che wixoqil jas ri kaka'n ri nik'iaj apóstoles chik, xuquje' taq ru chaq' ri Qajaw Jesús, xuquje' ri Pedro.

⁶ ¿A kichomaj ix chi xaq xuwi ri in xuquje' ri Bernabé man ya'tal taj káqaya kan ri qa chak chutzijoxik ri Evangelio?

⁷ ¿A k'o lo jun soldado ri tzare ri are' kätowik ri kutijo? ¿A k'o lo jun winaq kutik uva ri mat kutij re ri ki wäch? ¿A k'o lo jun ajuuq' ri mat kutij re ri ki leche ru chij? ¡Man k'o taj!

⁸ Michomaj k'ut chi xaq ki chomanik winaq ri tajin kinb'ij. Xane are je' kub'ij ru Pixab' ri Moisés.

⁹ Tz'ib'tal k'u pa ri Pixab' ri xutz'ib'aj ri qa mam Moisés, kub'ij: “Makoj chim chutza'm ri wakäx ri tajin kuyaq' ri triko,” —kächa'. ¿A xa lo e loq' ri wakäx cho ri Dios chi je' xub'ij wa'? ¡Man are taj!

¹⁰ Xane xa jun k'utb'al wa' chqawäch uj. Rumal k'u qech uj xtz'ib'ax ri Pixab' ri', rumal chi ri winaq ri kutajij ri ulew, xuquje' ri käyaq'ow ri triko, ya'tal chke chi ku'l ki k'ux chi käyi' ke ri q'atoj.

¹¹ We ri uj xqatik ru Loq' Pixab' ri Dios ri käpe chikaj pa taq ri iwanima', ¿a nim ta k'u lo u b'anik we káqak'am uj chiwe ri kajwataj chqe?

12 We e k'o nik'iaj chik ri käkik'am ri tzuqub'al ke chiwe, ¿a mat ya'tal na chqe uj chi je' käqa'no? ¡Je', je ri'!

Pune k'u ya'tal wa' chqe, man je' tä qa'nom wa', xane xa qa ch'ijom ronojel. Je ri' rech man käqaq'atej tä u wäch ru tzijoxik ru Loq' Pixab' ri Dios chrij ri Cristo.

13 Ri ix iwetam chi ri kepatänin pa ri nimalaj rachoch Dios käkitiy ke ri wa ri k'o chila'. Are la' chi ri kepatänin cho ri ta'b'al toq'ob' jawije' ri käyi' wi ri sipanik käkik'am ke ri käyi' che sipanik cho ri Dios.

14 Je k'u wa' ri taqanik ru yo'm ri Qajaw Jesús, chi ri käkitzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio, che wa' we chak ri' käkesaj wi ri tzuqub'al kib'.

15 Ri in k'ut pune ya'tal chwe, man k'o tä jas nu to'm chiwe, man nu tz'ib'am tä we wuj ri' chiwe rech kichap u ya'ik chwe ri rajwaxik, xane are utz chwe in kinkämik chuwäch ri kesax chwe ri kikotem ri kinna' pa ri wanima' rumal chi je wa' nu b'anom.

16 Man ya'tal tä chwe in kinb'an nimal rumal chi kintzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio rumal chi in taqom chutzijoxik wa'. ¡K'äx k'u we in we man kintzijoj tä ri'!

17 Rumal ri', we pa wanima' käpe wi chi je' kinb'ano, käyi' na ri' ri tojb'al we. We k'u xa in taqom chub'anik wa', jun eqle'n k'u ri' ri yo'm pa nu q'ab' rumal ri Dios.

18 Ri tojb'al we are la' ri kikotemal ri kinna' pa ri wanima' chi aretaq kintzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio, man k'o tä k'u rajil kinta' che jachin jun.

Are la' chi man kintoq'ij tä ri ya'tal chwe rumal ru tzijoxik ri Evangelio.

¹⁹ Je k'u ri', pune man k'o jun patrón ri kätäqan pa nu wi', nu kojom k'u wib' che ki patänixik konojel, rech e k'ia ri keinch'ak na rech kekojon na che ri Cristo.

²⁰ Kinb'an che wib' chi in aj Israel aretaq in k'o chkixol ri winaq aj Israel che ki ch'akik ri e are'. Pune man in k'o pu q'ab' ri Pixab' ri xutz'ib'aj ri qa mam Moisés, kinb'an k'ut chi in k'o pu q'ab' rech keinch'ak ri e k'o pu q'ab' ri Pixab'.

²¹ Xuquje' kinb'ano chi man in k'o tä pu q'ab' ru Pixab' ri qa mam Moisés che ki ch'akik ri winaq ri man e k'o tä pu q'ab' we Pixab' ri'. Pune qas tzij in k'o pu q'ab' ru Pixab' ri Dios, kinniman k'u che ru Pixab' ri Cristo.

²² Aretaq in k'o chkixol ri man k'o tä u chuq'ab' ri ki kojoniq, kinb'an che wib' chi man k'o tä u chuq'ab' ri nu kojoniq in che ki ch'akik ri e are' xuquje'. Je ri' kinb'ano chi in junam kuk' chkijujunal ri winaq, rech kinkowinik kinb'ano chi jujun chke käkiriq ru tob'anik ri Dios.

²³ Ronojel wa' kinb'ano rumal ru tzijoxik ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio, rech kinriq we ri utzil ri kuk'am loq ri Utzalaj Tzij ri'.

²⁴ Ri ix iwetam chi pa jun etz'enem re tikow anim, konojel käkitik anim, xa k'u jun ri käch'akanik, kuk'am ri tojb'al. Chitika b'a' anim ix rech kixch'akanik, kiriq ri tojb'al.

²⁵ Ronojel ajdeporte käresaj ronojel ri kuya latz' che, man kub'an tä k'u xa jas ri kraj ri are'. Ri e are' k'ut kaka'n wa' chuch'akik jun tojb'al ri xa jun corona ri b'anom ruk' u xaq che' ri xa käsach u

wäch. Are k'u ri uj käqakoj qa chuq'ab' chuch'akik jun tojb'al ri man käsach tä u wäch.

²⁶ Je k'u ri', ri in man in je' taj jas jun ajdeporte ri xaq kieb' u k'ux kutik anim. Man in je' taj jas jun ajdeporte ri man retam taj käch'ojinik, ri man ma'n tä ri u q'ab'.

²⁷ Xane kinya chi käb'an k'äx che ri nu cuerpo, kinch'ij k'ut. Xuquje' kintaqan puwi' ri nu cuerpo rech ri in ri nu k'amom ki b'e k'ia winaq, man k'ä te tä kilitajik chi man k'o tä chi nu b'anik, kinesax k'u apanoq.

10

Ri apóstol Pablo keupixb'aj ri kojonelab' chi mekiq'ijilaj taq ri tiox

¹ Qachalal, kwaj in chi käna'taj chiwe chi konojel ri qa mam ojer xek'oji pa ri u mu'jal ri sutz' ri xuya ri Dios, konojel k'ut xeq'ax pa ri “Kiäq Mar”.

² Je ri' konojel xb'an ki qasna' pa ri sutz' xuquje' pa ri mar chuk'utik chi e jun chik ruk' ri qa mam Moisés.

³ Konojel junam xkitij ke ri wa ri xyi' rumal ri Dios.

⁴ Xuquje' konojel xkitij ke ri joron ri xuya ri Dios ri xel loq pa ri ab'aj ri xyi' pa ri ki b'e rumal ri Dios. Ri ab'aj ri' are u k'exwäch ri Cristo ri xeachi'lan pa ri ki b'inem.

⁵ Pune je ri', e k'ia chke ri winaq ri' ri man utz tä xeilitaj wi rumal ri Dios, rumal k'u ri' xekäm kan pa ri juyub' ri kätz'inowik.

⁶ Ronojel wa' xk'ulmatajik che jun k'utb'al chqawäch uj, rech man käqarayij tä ri man utz taj jas ri xka'n ri e are'.

⁷ Rumal ri' meiq'ijilaj taq tiox jas ri xka'n jujun chke ri e are', ri tz'ib'tal pa ru Loq' Pixab' ri Dios ri kub'ij: "Xeku'b'i ri winaq, xeqaj che wi'm. Aretaq k'ut xeto'taj che ri wi'm, xewalijik, xkichaplej k'u u b'anik nimaq'ij," —kächa'.

⁸ Mäqa'n k'u qe jas ri käka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq kib', man k'o tä ki pixab'. Je k'u wa' xka'n jujun chke ri e are'. Xa pa jun q'ij k'ut xekäm juwinaq oxib' mil winaq.

⁹ Mäqayak ne royowal ri Dios jas ri xka'n jujun chke ri e are', xekäm k'ut rumal chi xetia' kumal ri kumätz.

¹⁰ Mib'ij k'äx taq tzij chrij ri Dios jas ri xka'n jujun chke ri e are', xekämisax k'u rumal ri ángel re ri kämikal.

¹¹ Ronojel wa' xkik'ulmaj ri qa mam ojer. Xtz'ib'ax k'u kan wa' pa ru Loq' Pixab' ri Dios che jun k'utb'al chqawäch che qa pixb'exik uj ri uj k'o kämik pa ri k'isb'al taq q'ij.

¹² Rumal ri', jachin ri kuna' pa ranima' chi gas utz u b'anom pa ru k'aslemal, chrila' b'a' chi mätzaq pa ri mak.

¹³ Ri k'äxk'ol ri tajin kiriq ix, xa junam wa' ruk' ri tajin käkiriq konojel. Kuya' k'ut käku'b'i i k'ux chrij ri Dios chi ri Are' man kuya tä chiwe chi kiriq na jun k'äx ri mat kixkowin chuch'ijik. Xane aretaq käpe ri k'äx chiwij, ri Dios kixuto' na rech kixel chupam. Xa je ri' kixkowin chuch'ijik wa'.

¹⁴ Rumal k'u ri', loq'alaj taq qachalal, chitasa iwib' chrij ru q'ijilaxik taq tiox ri xa e b'anom kumal winaq.

¹⁵ Kintzijon iwuk' ix, ix winaq k'ut ri käkich'ob'o. Ri ix kixkowinik kichomaj we utz o man utz taj ri

tajin kinb'ij.

¹⁶ Aretaq käqatij qe ri k'o chupam ri vaso ri tewchitalik ri käqayab'ej maltioxinik che ri Dios, are je' ta ne ru kik'el ri Cristo ri junam qa wäch tajin käqatijo. Aretaq käqapir ri kaxlan wa, käqatij k'u qe, are je' ta ne ru cuerpo ri Cristo ri junam qa wäch tajin käqatijo.

¹⁷ Rumal chi xa jun u b'anik ri kaxlan wa ri k'olik, qonojel ri uj, pune uj k'ia, xa uj jun cuerpo rumal chi käqatij qe ri jun u wäch kaxlan wa.

¹⁸ Chichomajmpe' ri käka'n ri winaq aj Israel: Ri käkitij ke ri sipanik ri yo'm cho ri Dios, konojel ri' junam ki wäch käkitij ke ri sipanik ri yo'm cho ri Dios.

¹⁹ Man kinb'ij tä chi ri tiox ri xa e b'anom kumal winaq k'o ki b'anik, o ri ti'j ri käyi' chkiwäch ri tiox k'o ta na u b'anik chuwäch apachike u wäch ti'j.

²⁰ Ri kinb'ij are la' chi aretaq ri winaq ri man ketam tä u wäch ri Dios käkiya ri ki sipanik chuwäch jun tiox, chkiwäch ri itzel taq espíritus käkiya wi wa', man chuwäch tä k'u ri Dios. Ri in k'ut man kwaj taj chi ri ix, ix jun kuk' ri itzel taq espíritus.

²¹ Man kuya' taj kitij iwe ri k'o chupam ri vaso ri kub'an xa jun chqe ruk' ri Qajaw Jesús, te k'u ri' kitij iwe ri k'o chupam ri ki vaso ri itzel taq espíritus. Man kuya' taj kitij iwe ri wa ri kub'an xa jun chqe ruk' ri Qajaw Jesús, te k'u ri' kitij iwe ri ki wa ri itzel taq espíritus.

²² ¿A are lo xa kiwaj kiyak royowal ri Qajaw Dios rumal ru q'ijilaxik jun tiox? ¿A k'o lo i chuq'ab' ix chuwäch ri Are'? ¡Man k'o taj!

Waral käqil wi jachike ri ya'talik kub'an ri kojonel

²³ Qas tzij ri käb'ixik: “Jachike ri kwaj kinb'ano, kuya' kinb'ano,” —kecha ri winaq. Man ronojel tä k'ut kuriq utzil rumal. Jun winaq kuya' kub'ano jachike ri kraj, man ronojel tä k'ut kuya u chuq'ab' ri qa kojonik.

²⁴ Rajwaxik are käqatzukuj ri u b'anik utzil chke nik'iaj chik, man xuwi tä ru b'anik utzil chqe uj chb'il qib'.

²⁵ Ronojel ri käk'iyix pa ri k'ayib'al kuya' kitijo, mita' k'u che jachin jun we yo'm chkiwäch ri tiox rech man k'o tä jun chiwe kuna' pa ranima' chi mak ri' ri tajin kub'ano.

²⁶ Je ri', rumal chi ronojel ruwächulew, xuquje' ronojel ri k'o chuwäch rech ri Qajaw Dios wa'.

²⁷ We k'u ne k'o jun ri man kojonel taj kub'ij chiwe chi kixwi' ruk', kiwaj k'ut kixe'k. Chitija ronojel ri kuya chiwäch, mita' k'u che we yo'm chkiwäch ri tiox rech man k'o tä jun chiwe kuna' pa ri ranima' chi mak ri' ri tajin kub'ano.

²⁸ We k'u k'o jachin jun kub'ij chiwe: “Ri ti'j ri' yo'm wa' chkiwäch ri tiox,” —kächa', mitijo, rech man kib'an tä k'äx che ri jun ri xb'linik, xuquje' rech man k'o tä jun chiwe kuna' pa ri ranima' chi mak ri' ri tajin kub'ano.

²⁹ Are tajin kinb'ij ri kuna' jun winaq chik pa ranima', man are tä k'u ri kana' at pa ri awanima'.

Kraj k'u ne k'o jun kub'ij: “¿Jas che kub'ij jun winaq chik chi k'o ri man kuya' taj kinb'ano xa rumal rech ri kuna' ri are' pa ranima'?

³⁰ We kinmaltioxij na che ri Dios jachike ri kintijo, ¿jas che käb'ixik chi tajin kinb'an k'äx rumal rech ri kintijo?" —kächa ne lo.

³¹ Je b'a' ri' jachike ri kib'ano, we kixwi'k, we k'o jas kitijo, chib'ana ronojel wa' chunimarisaxik u q'ij ri Dios.

³² Mib'ano chi ketzaq nik'iaj chik, we ne e are' ri winaq aj Israel, we ne e are' nik'iaj winaq chik ri man e aj Israel taj, o e are' ri qachalal kojonelab' che ri Dios.

³³ Ri in k'ut, kintij nu chuq'ab' rech utz kinilitaj kumal konojel pa ronojel ri kinb'ano. Man xaq xuwi tä kintzukuj chi käb'an utzil chwe in, xane ri u b'anik utzil chke konojel rech e k'ia chke käkiriq na ru tob'anik ri Dios.

11

¹ Chib'ana b'a' iwe ri kinb'an in pa ri nu k'aslemal, je' jas ri in kinb'an we ri kub'an ri Cristo.

Ri apóstol Pablo keupixb'aj ri ixoqib' chrij ri q'ijilanik

² Sib'alaj kinkikot iwuk', qachalal, rumal chi amaq'el ronojel q'ij kinna'taj chiwe, kitaqej k'u ri tijonik ri nu k'utum kan chiwäch.

³ Kwaj k'ut kich'ob'o chi ri Cristo are k'amal u b'e ri achi je' jas ri kub'an ri qa jolom k'o puwi' ri qa cuerpo. Ri achi k'ut are k'amal u b'e ri ixoq, je' jas ri Dios are k'amal u b'e ri Cristo.

⁴ We ri achi kuch'uq ru jolom aretaq kub'an orar, o aretaq kuq'alajisaj ri tzij ri yo'm che rumal ri Dios, xa k'ixb'al ri' che ri Cristo ri achi ri'.

⁵ Are k'u we ri ixoq man kuch'uq tä ru jolom aretaq kub'an orar o aretaq kuq'alajisaj ri tzij ri

yo'm che rumal ri Dios, xa k'ixb'al ri' ri ixoq ri' che ri jun ri kâtaqan puwi'. Xaq junam ri' we ta kusokaj ru wi'.

⁶ We ri ixoq man kuch'uq tä ru jolom, are utz na ri' kuqupij ru wi'. We k'u k'ixb'al ri' chi ri ixoq kuqupij ru wi' o kusokaj, are utz na kuch'uq ru jolom.

⁷ Are k'u ri achi man utz tä ri' we kuch'uq ru jolom, rumal chi are u wächb'al ri Dios xuquje' rumal ri are' käq'alajinik chi nim u q'ij ri Dios. Are k'u rumal ri ixoq käq'alajinik chi nim u q'ij ri achi.

⁸ Aretaq k'ut ri Dios xub'an ri achi, man xresaj tä ri are' che ri ixoq, xane are ri ixoq xesax che ri achi.

⁹ Ri ixoq xb'anik che rachi'l ri achi, man are tä k'u ri achi xb'anik che rachi'l ri ixoq.

¹⁰ Rumal k'u kech ri ángeles, ri ixoq rajwaxik käk'oji jun ch'uqb'al u jolom. Etal k'u wa' chi k'o jun ri kâtaqan puwi'.

¹¹ Pa ri qa k'aslemal uj, ri uj kojonelab' che ri Cristo, ri achi man k'o tä u b'anik we man k'o tä ri ixoq, xuquje' ri ixoq man k'o tä u b'anik we man k'o tä ri achi.

¹² Pune qas tzij chi ri ixoq xesax che ri achi, xuquje' are qas tzij chi ri achi kil u wäch rumal ri ixoq. Ronojel k'ut petinaq wa' ruk' ri Dios.

¹³ Chichomaj b'a' ix we taqal che ri ixoq chi man kuch'uq tä ru jolom aretaq kub'an orar cho ri Dios.

¹⁴ Qetam k'u wa' pa qe wi chi k'ixb'al che ri achi we nimaq ru wi'.

¹⁵ Are k'u ri ixoq sib'alaj käyi' u q'ij we nimaq ru wi', yo'm k'u ri nimaq u wi' che ri are' rumal ri Dios che ch'uqb'al re ru jolom.

16 We k'u k'o jachin jun kraj käch'ojin chrij wa' we tijonik ri', chretamaj chi ri uj, xuquje' ri qachalal kojonelab' che ri Dios, man k'o tä chi jun tijonik chik ri uj naq'atal wi.

Ri apóstol Pablo kub'ij chke ri kojonelab' jachike ri man utz tä u b'anik chupam ri wi'm ri xuk'ut kan ri Qajaw Jesús

17 Pa we wuj ri' ri kintz'ib'aj chi b'i chiwe, man kinb'ij taj chi sib'alaj utz i b'anom. Aretaq k'ut kimulij iwib' man are tä chub'anik utzil chb'il taq iwib', xane xa k'äx kiriqo.

18 Ri nab'e are wa': Xb'ix chwe chi aretaq kimulij iwib' che taq ri i q'ijilanik, xa kitasala taq iwib'. Ri in k'ut kinkoj ne lo jub'iq' chi qas tzij je wa' kib'ano.

19 Qas k'u tzij ne lo chi rajwaxik kitasala taq iwib' pa taq mulaj rech keq'alajinik jachin taq ri qas tzij e kojonelab'.

20 Ri káb'antajik rumal ri tasow ib' ri kib'ano, are la' chi aretaq kimulij iwib' che ri i wi'm, man are tä chik ri wi'm kib'ano ri xuk'ut kan ri Qajaw Jesús.

21 Rumal chi aretaq kixwi'k, chijujunal kixnab'ej chutijik ri i wa. Nik'iaj kekanaj kan pa numik. Are k'u ri nik'iaj chik käksiya u wi' k'ä keq'ab'ar na pa ri wi'm.

22 ¿A xa lo man k'o tä iwachoch ri kixwi' wi? Aretaq je' kib'an wa', kiwetzelay ki wäch ri qachalal kojonelab' che ri Dios. Xa k'u kiwesaj ki k'ixb'al ri man k'o tä ki wa. ¿Jas ta k'u lo kichomaj chi kinb'ij na chiwe? ¿A utz lo ri' xa kinya i q'ij rumal ri kib'ano? ¡Man utz taj!

Ri apóstol Pablo käch'aw chrij ri wi'm ri xuk'ut kan ri Qajaw Jesús

²³ Tzare k'u ri Qajaw Jesús xyo'w wa' we tijonik chwe ri xinya in chiwe: Chi pa ri aq'ab' ri' ri xjach kan ri Qajaw Jesús, xuk'am ri kaxlan wa.

²⁴ Aretaq xmaltioxitaj rumal, xupiro, xuya k'u chkiwäch. Te k'u ri' xub'ij: “Chik'ama iwe, chitija'. Je' ta ne are nu cuerpo wa' ri káb'an na k'äx che rech kiriq utzil rumal. Amaq'el k'ut aretaq kitijo chib'ana wa' che na'tab'al we,” —xcha'.

²⁵ Xuquje' aretaq xkelej xuk'am ri vaso, xub'ij: “We vaso ri' are k'utb'al re ri k'ak' trato ri käjikib'ax na rumal ri nu kik'el. Ronojel mul ri kitij ri k'o chupam ri vaso, chib'ana wa' che na'tab'al we,” —xcha ri Are'.

²⁶ Je k'u ri', ronojel mul ri kitij we kaxlan wa ri', xuquje' ronojel mul ri kitij ri k'o pa ri vaso, are ru kämikal ri Qajaw Jesús tajin kitzijoj apanoq k'ä käpe na ri Are' jumul chik.

Ri apóstol Pablo kub'ij ri rajwaxik u b'anik aretaq káb'an ri wi'm ri xuk'ut kan ri Qajaw Jesús

²⁷ Je k'u ri', apachin ri kutij ri kaxlan wa, xuquje' kutij ri k'o pa ri vaso, we man ch'ajch'oj tä ri ranima' cho ri Dios, kub'an ri äwas ri' chrij ru cuerpo ri Qajaw Jesús, xuquje' chrij ru kik'el.

²⁸ Rumal ri' chijujunal rajwaxik chiwila iwib' jas i b'anom pa ri i k'aslemal, xuquje' jas ri k'o pa ri iwanima'. Te k'u ri' kuya' kitij ri kaxlan wa, xuquje' ri k'o pa ri vaso.

²⁹ We k'o jun kutij ri kaxlan wa xuquje' ri k'o pa ri vaso, man kuchomaj tä k'u na chí are je' ta ne ru cuerpo ri Qajaw Jesús ri kutijo, xuquje' je' ta ne are u kik'el kutijo, xa kutzukuj ri' chi kääq'at na tzij puwi' chi käk'äjisax na u wäch.

³⁰ Rumal ri' e k'ia ri yawab'ib' chixol, e k'ia k'u ri man k'o tä ki chuq'ab', xuquje' e k'o jujun ri ya xekämik.

³¹ We ta k'u qas käqachomaj na jas ri tajin käqa'no, mat käq'at na tzij ri' pa qa wi' rumal ri Qajaw Dios.

³² Aretaq k'ut käq'at tzij pa qa wi' rumal ri Qajaw Dios, kuk'äjisaj qa wäch ri' rech man käq'at tä tzij pa qa wi' chi käsachisax qa wäch junam kuk' ri winaq ajuwächulew.

³³ Rumal ri', qachalal, aretaq kimulij iwib' che ri wi'm, chiweyej na iwib' rech junam kixwi'k.

³⁴ We k'o jun känumik, utz käwi' loq cho rachoch, rech man käk'äjisax tä i wäch rumal ri Dios rumal chi man utz tä ri kib'ano aretaq kimulij iwib'. Ri nik'iaj chik ri kwaj chi käb'anik, k'ä te' kinb'an u b'anik wa' aretaq kinopan iwuk'.

12

Waral käqil wi jas ri' ri kusipaj ri Loq'alaj Espíritu chqe chqajujunal

¹ Qachalal, k'o ri kwaj chi kiwetamaj chrij taq ri kuinem ri kusipaj ri Loq'alaj Espíritu chqe chqajujunal.

² Ri ix qas iwetam chi aretaq mäja' kixkojonik xaq utz chiwe kixk'am b'i je wa' je ri' kumal taq ri tiox ri man kech'aw taj ri xa e b'anom kumal winaq.

³ Rumal ri' kwaj chi kiwetamaj chi man k'o tä jun ri kuya' kub'ij ri äwas u b'ixik chrij ri Jesús rumal ru chuq'ab' ri Loq'alaj Espíritu rech ri Dios. Xuquje' man k'o tä jun ri kuya' kub'ij chi ri Jesús are ri Qajaw we ta mat rumal ru chuq'ab' ri Loq'alaj Espíritu.

⁴ K'o jalajoj taq kuinem ri kusipaj ri Loq'alaj Espíritu che jun winaq, xa k'u jun ri Espíritu ri käyo'wik.

⁵ K'o jalajoj taq u wäch patäninik, xa k'u jun ri Qajaw Jesús ri käqapatänij.

⁶ Xuquje' k'o jalajoj u wäch ki b'anik taq ri chak, xa k'u jun ri Dios k'olik. Tzare k'u wa' ri käyo'w ki no'j ri winaq chkijujunal chub'anik wa' we chak ri'.

⁷ Ri Dios kuya chke ri kojonelab' chkijujunal jas ri käk'utuwik chi k'o ri Loq'alaj Espíritu pa kanima'. Yo'm k'u wa' chke rech konojel käkiriq utzil.

⁸ Rumal ri Loq'alaj Espíritu jujun kojonelab' sipam chke chi kech'aw ruk' no'j, jujun chi k'ut sipam chke rumal ri Espíritu ri' chi kech'aw ruk' nimalaj etamb'al.

⁹ Jujun chik sipam chke rumal ri Loq'alaj Espíritu chi sib'alaj kekojon na, jujun chi k'ut sipam chke chi kekowinik che ki kunaxik ri yawab'ib'.

¹⁰ Jujun chik sipam chke chi kekowinik kaka'n taq kajmab'al, jujun chik sipam chke chi käkiq'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios. Jujun chi k'ut sipam chke chi kekowinik käkich'ob'o jachike ri Espíritu ri qas rech ri Dios, jachike k'ut ri man e are' taj. Nik'iaj chik sipam chke chi kekowinik kech'aw pa jalajoj taq ch'ab'al, nik'iaj chi k'ut sipam chke chi kekowinik käkiq'alajisaj ri käb'ix pa ri jule' taq ch'ab'al ri'.

¹¹ Ronojel k'u wa' xa Jun käb'anowik, tzare ri Loq'alaj Espíritu. Are k'u ri Are' ri käsipan chke ri kojonelab' chkijujunal ri jalajoj taq kuinem xa jas ri kraj kuya chke.

Waral kâqil wi chi qonojel ri uj kojonelab' kâqanuk' ru cuerpo ri Cristo

¹² Ri Cristo are je' jas jun cuerpo ri k'ia ru tz'aqatil k'olik. Pune k'u k'ia ru tz'aqatil k'olik, kâkinuk' xa jun cuerpo.

¹³ Qonojel ri uj, we aj Israel, we man aj Israel taj, we k'o qa patrón, we man k'o tä qa patrón, aretaq xb'an qa qasna' xqanuk' xa jun cuerpo rumal ri jun Espíritu. Qonojel k'ut qa k'amom qe che ri jun Espíritu ri'.

¹⁴ Ri qa cuerpo man xa tä jun u wäch, xane k'ia ru tz'aqatil k'olik.

¹⁵ We ta kâkowinik käch'aw ri qaqaan kub'ij: “Ri in man in rech tä ri cuerpo rumal chi man in q'ab'aj taj,” —kâcha ta ne. Man ruk' tä ri' mat rech ri cuerpo.

¹⁶ We ta kâkowinik käch'aw ri qa xikin kub'ij: “Ri in man in rech tä ri cuerpo rumal chi man in waq'ächaj taj,” —kâcha ta ne. Man ruk' tä ri' mat rech ri cuerpo.

¹⁷ We ta ronojel ri qa cuerpo are waq'ächaj, ¿jas ta kâqa'n ri' rech kujtatab'enik? We ta ronojel ri qa cuerpo are xikinaj, ¿jas ta kâqa'n ri' rech kujsiqonik?

¹⁸ Ri Dios k'ut u kojom ru tz'aqatil ri qa cuerpo jawije' chi' ri xraj xukoj wi.

¹⁹ We ta ronojel ri qa cuerpo xa jun u wäch, ¿jas ta lo ri qa b'anik ri'?

²⁰ Man xa tä k'u jun u wäch ronojel ri qa cuerpo, xane k'ia u tz'aqatil k'olik. Pune je ri', xa k'u jun ri qa cuerpo.

²¹ We ta kâkowinik käch'aw ri qa waq'äch, man kuya' taj kub'ij che ri qa q'ab': “Man at rajwaxik

tä chwe,” —kächa ne. Xuquje' ri qa jolom, we ta kâkownik kâch'awik, man kuya' taj kub'ij che ri qačan: “Man ix rajwaxik tä chwe,” —kächa ta ne.

²² Xane ru tz'aqatil ri qa cuerpo ri je' ta ne chi sib'alaj man k'o tä ki chuq'ab', e are wa' ri sib'alaj rajwaxik na chqe.

²³ Ru tz'aqatil ri qa cuerpo ri man qas tä nim keqil wi, are sib'alaj utz kâqa'n na che ki chajixik. Ru tz'aqatil ri qa cuerpo ri kâqilo chi man qas tä e je'lik, are sib'alaj loq' na keqil wi pune kech'uqik.

²⁴ Are k'u ru tz'aqatil ri qa cuerpo ri e je'lik, man rajwaxik taj kech'uqik. Ri Dios k'ut je wa' xub'an che ri qa cuerpo, rech ru tz'aqatil ri qa cuerpo ri man qas tä nim keqil wi, are nim na ki b'anik wa'.

²⁵ Je ri' xub'an ri Dios chqe rech man kutas tä rib' ri qa cuerpo, xane ru tz'aqatil ri qa cuerpo kechakun junam che ki to'ik kib' ri jun ruk' ri jun chik.

²⁶ We jun u tz'aqatil ri qa cuerpo kuriq k'âx, konojel kâkiriq k'âx junam ruk'. We jun u tz'aqatil ri qa cuerpo nim kil wi, are je' ta ne chi konojel kekikot ruk'.

²⁷ Ix k'u ri' i nuk'um ru cuerpo ri Cristo waral cho ruwâchulew. Chijujunal ix, ix u tz'aqatil ru cuerpo ri Are'.

²⁸ Ri Dios k'ut u yo'm keqle'n jujun chke ri qachalal kojonelab'. Ri nab'e e are' ri apóstoles, ri u kab' k'ut e are' ri kâkiq'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios. Ri u rox e are' ri kâkiya tijonik, te k'u ri' ri winaq ri kâka'n taq kajmab'al, te k'u ri' ri kekikunaj yawab'ib', xuquje' ri qas ketob'an chke nik'iaj chik, ri k'amal taq b'e, xuquje' ri sipam chke chi kekownik kech'aw pa jule' taq ch'ab'al chik.

29 ¿A konojel k'ut e apóstoles? ¿A konojel kákiq'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios? ¿A konojel kákiya tijonik? ¿A konojel káka'n taq kajmab'al?

30 ¿A konojel sipam chke ri kuinem chi kekunanik? ¿A konojel kech'aw pa jule' taq ch'ab'al? ¿A konojel kekowin chuq'alajisaxik ru b'im pa jule' taq ch'ab'al? ¡Man je' tä ri'!

31 Chikojo b'a' i chuq'ab' che ki riqik ri kuinem ri keusipaj ri Dios ri qas e utz na. K'o k'u ri kink'ut in chiwäch ri nim na u b'anik chuwäch ronojel.

13

Waral káqil wi chi we káqaj qib' are qas nim u b'anik wa' cho ri Dios

1 We ta ri in kinkowinik kinch'aw pa ri jalajoj taq ki ch'ab'al ri winaq cho ruwächulew, xuquje' pa ri ki ch'ab'al ri ángeles, te k'u ri' man keinwaj tä ri winaq, in je' jas jun tambor ri kátanlajik. In je' jas jun campana ri xa käch'arnajik.

2 We ta kinq'alajisaj tzij ri yo'm chwe rumal ri Dios, we ta wetam ronojel ri man etamtal tä kumal ri nik'iaj winaq chik, xuquje' wetam ronojel u wäch no'j, we ta k'o nimalaj nu kojoniq chi kinkowinik keinslab'isaj taq ri juyub', te k'u ri' man keinwaj tä ri winaq, man qas k'o tä nu b'anik ri'.

3 We ta kinjach konojel ri jastaq we chke ri meb'a'ib', we ta xuquje' kinjach ri nu cuerpo rech káporoxik xa rumal ri nu kojoniq che ri Cristo, te k'u ri' man keinwaj tä ri winaq, man qas k'o tä u patän ri' chwe.

⁴ Ri winaq ri keraj nik'iaj winaq chik, kuchajij paciencia, käch'awik, man k'äx tä kuna' chrij jun winaq chik xa rumal ri jastaq re, man kuna' tä rib' chi nim u b'anik, man kub'an tä k'u nimal.

⁵ Man kub'an tä ri' ri man taqal tä u b'anik, ri xa kuya k'äx chke nik'iaj chik. Man kutzukuj tä xuwi ri utz che ri are', man xaq tä ruk' jub'iq' käyaktaj royowal, man kuk'ol tä k'u pa ranima' ri k'äx ri käb'an che.

⁶ Man käkikot tä ri' aretaq käril ri etzelal käb'anik, xane are käkikot ri' ruk' ru b'anik ri qas tzij.

⁷ Ronojel u wäch k'äx kuch'ijo, käköjon che ri Dios, ku'l u k'ux chrij, kuchajij k'u paciencia pa ronojel.

⁸ Ri rutzil qanima' chb'il taq qib' man käk'is tä u wäch. Käpe k'u na ri q'ij aretaq man k'o tä chi jun kuq'alajisaj tzij ri käyi' che rumal ri Dios, man k'o tä chi jun käch'aw pa jule' taq ch'ab'al chik, xuquje' ri etamanik xa käk'is na u wäch wa'.

⁹ Ri qetam uj xa jub'iq' wa', xuquje' we käqaq'alajisaj tzij ri käyi' chqe rumal ri Dios, xa jub'iq' wa' kujkowin chuq'alajisaxik.

¹⁰ Aretaq k'ut käpe ri q'ij ri käqetamaj na ronojel, ri jub'iq' ri qetam uj käsach na u wäch wa'.

¹¹ Ri in aretaq in ak'al na, je' xinch'awik jas jun ak'al, je' ri nu chomanik jas jun ak'al, je' xuquje' nu no'j are no'j rech ak'al. Aretaq k'ut in achi chik, xinya kan ri' ri kub'an jun ak'al.

¹² Je k'u ri' kämik ri' je' ta ne ri xaq pa jun espejo tajin kujka'y wi, xaq jub'iq' q'alaj, man q'alaj tä ronojel chqawäch. Käpe k'u na ri q'ij aretaq qas käqil na ronojel chi saq. Kämik ri' xaq jub'iq'

wetam, käpe k'u na ri q'ij aretaq qas kinwetamaj na ronojel je' jas ri Dios retamam nu wäch in.

¹³ Je b'a' ri' ri qa kojoniq, ri ku'lb'al qa k'ux, xuquje' ri rutzil qanima' chb'il taq qib' man k'o tä ki k'isik wa'. Are k'u ri nim na u b'anik chke we oxib' ri', are ri rutzil qanima' chb'il taq qib'.

14

Waral käqil wi jas ri' ri ch'awem pa jule' taq ch'ab'al chik

¹ Chikojo b'a' i chuq'ab' rech kiwaj iwib', xuquje' chirayij chi ri Dios keuya na ri kuinem chiwe ri keusipaj ri Loq'alaj Espíritu. Are k'u sib'alaj utz na chi käya'taj chiwe chi kiq'alajisaj tzij ri yo'm rumal ri Dios.

² Ri winaq ri käch'aw pa jule' taq ch'ab'al chik, are ruk' ri Dios ri käch'aw wi, man kuk' tä ri winaq, rumal chi man k'o tä jun käch'ob'ow ri kub'ij. Are k'u ri Loq'alaj Espíritu ri' käyo'w ri tzij ri kub'ij, ri man etamtal tä kumal ri winaq.

³ Are k'u ri jun ri kuq'alajisaj tzij ri yo'm che rumal ri Dios, kuk' ri winaq ri' käch'aw wi. Ri are' kuya u chuq'ab' ri ki kojoniq, kuwalijisaj ri kanima', kuku'b'isaj k'u ki k'ux.

⁴ Ri winaq ri käch'aw pa jule' taq ch'ab'al, xaq u tukiel ri' kuto' rib' pa ru kojoniq. Are k'u ri jun ri kuq'alajisaj tzij ri käyi' che rumal ri Dios, are kuya u chuq'ab' ri ki kojoniq ri qachalal kojonelab'.

⁵ Kwaj ta ne in chi iwonojel sipam chiwe chi kixkowinik kixch'aw pa jule' taq ch'ab'al. Are k'u sib'alaj kwaj chi iwonojel kixkowinik kiq'alajisaj tzij ri käyi' chiwe rumal ri Dios. Je ri', rumal chi are nim na u b'anik wa' chuwäch ri käch'aw jun pa jule'

taq ch'ab'al. Are utz k'u na ri' we k'o jun käq'alajisan pa qa ch'ab'al ri kub'ij pa jule' ch'ab'al rech kuya u chuq'ab' ri ki kojoniq ri qachalal kojonelab'.

⁶ Rimal ri', qachalal, we kinopan in iwuk', te k'u ri' kixinch'ab'ej pa jule' taq ch'ab'al, ¿a k'o lo kupatänij ri' chiwe ri kinb'ij? Man k'o tä ri' we man kinb'ij tä chiwe ri kub'ij ri Dios, we man kinb'ij tä jun tzij chiwe ri rajwaxik kiwetamaj. We man kinq'alajisaj tä chiwäch ri tzij ri yo'm chwe rimal ri Dios, we man kinya jun tijoniq chiwe, man k'o tä kupatänij wa' chiwe.

⁷ Qesajmpe' qa no'j chkij taq ri q'ojom ri man e k'asal taj, we ne are ri su', we ne are jun arpa. We man k'o u b'eyal ri q'ojom ri kesax chupam, ¿a käch'ob'taj lo ri' jas u wäch b'ix? ¡Man käch'ob'taj tä ri'!

⁸ Aretaq koq'sax ri trompeta che ki sik'ixik ri winaq che ri ch'oj, we man k'o u b'eyal käb'an che, ¿a k'o lo jun winaq ri' kuyak rib' che ri ch'oj? ¡Man k'o taj!

⁹ Je' k'u käk'ulmataj wa' iwuk' ix. We man kikoj ri iwaq' che ki b'ixik tzij ri kech'ob'tajik, ¿a käch'ob'taj lo ri' ri kib'ij? ¡Man käch'ob'taj taj! Xane xaq pa ri kiäqiq' ri' käsach wi ri i tzij.

¹⁰ Cho ruwächulew, qas tzij k'ia u wäch ri kech'aw wi ri winaq, chkijujunal k'ut k'o ri kel kub'ij ri ki tzij.

¹¹ We k'u ri in man kinch'ob' tä ru ch'ab'al jachin ri tajin kätzijon wuk', man junam tä ri qa tinimit ri' ruk'. Jun wi ri' ru tinimit ri are', xuquje' jun wi ri' ri nu tinimit in.

¹² Je k'u ri' we ri ix sib'alaj kel i k'ux che taq ri kuinem ri keusipaj ri Loq'alaj Espíritu, chikojo b'a'

i chuq'ab' rech käya'taj chiwe ri kuinem ri käkiya u chuq'ab' ri ki kojoniq ri qachalal kojonelab'.

¹³ Rumal ri' jachin ri käch'aw pa jule' taq ch'ab'al chuta' che ri Dios chi käyi' ri kuinem che ri are' chuq'alajisaxik ri kel kub'ij ri tzij.

¹⁴ We ri in kinb'an orar pa jule' ch'ab'al, are ri wanima' ri' käch'aw ruk' ri Dios. Are k'u ri tzij ri tajin kinb'ij man kuch'ob' tä nu jolom.

¹⁵ ¿Jas k'u ri rajwaxik kinb'ano? Rajwaxik kinb'an orar ruk' ri wanima' xuquje' kinb'an orar ruk' ri nu chomab'al. Rajwaxik kinb'ixon ruk' ri wanima' xuquje' kinb'ixon ruk' ri nu chomab'al.

¹⁶ We ri at tajin kaya u q'ij ri Dios xaq ruk' ri awanima', ri jun chik ri man k'o tä retam ri tajin kutatab'ej man käkowin tä ri' kuya maltioxinik junam awuk' rumal chi man kuch'ob' tä ri kab'ij.

¹⁷ Pune ta ne qas utz tajin kab'an chuya'ik ri maltioxinik, are ru kojoniq ri jun chik man kuriq tä chuq'ab'.

¹⁸ Kinmaltioxij che ri Dios chi kinkowin na kinch'aw pa jule' taq ch'ab'al chiwäch ix iwonojel.

¹⁹ Are k'u chkiwäch ri qachalal kojonelab', are utz na chwe kinb'ij kieb' oxib' tzij ri käch'ob'tajik rech ki tijoxik nik'iaj chik, chuwäch ri kinb'ij lajuj mil tzij pa jun ch'ab'al ri man käch'ob'taj taj.

²⁰ Qachalal, mixchomanik je' jas ri kechoman ri ak'alab' ri man k'o tä ketam. Are k'u chib'ana iwe jas ri käka'n ri ak'alab' ri man ketam taj käka'n ri etzelal. Chixchoman k'ut jas ri ri'jab' chub'anik ri utzil.

²¹ Kub'ij k'u pa ru Loq' Pixab' ri Tz'ib'talik: "Pa jule' taq ch'ab'al keinch'ab'ej na we winaq ri', keinkoj k'u na winaq ri man ki winaqil taj che

ki tzijob'exik. Pune k'u je ri' man kākita tā wi ri kinb'ij, kub'ij ri Qajaw Dios,” —kācha'.

²² Je k'u ri' ri ch'awem pa jule' taq ch'ab'al are jun k'utb'al chke ri man e kojonelab' taj, man are tā ri' chke ri kojonelab'. Are k'u ru q'alajisaxik tzij ri yo'm rumal ri Dios are jun k'utb'al wa' chke ri kojonelab', man are tā ri' chke ri man e kojonelab' taj.

²³ Aretaq ki mulim kib' konojel ri qachalal kojonelab', we k'u konojel tajin kech'aw pa jule' taq ch'ab'al, keb'ok k'u b'i jujun ri man k'o tā ketam, we ne jujun ri man e kojonelab' taj, za mat kākib'ij na ri e are' chi xa ix ch'ujarinaq chik? iJe', je ri'!

²⁴ We k'u konojel tajin kākiqu'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios, aretaq kok b'i jun ri man kojonel taj, we ne jun ri man k'o tā retam, kuch'ob' rib' ri' chi ajmak, kuna' ri' pa ranima' ri mak ru b'anom aretaq kutatab'ej ri tajin kākib'ij konojel.

²⁵ Je ri' ri k'o pa ranima' ri man ketam tā nik'iaj winaq chik kel na wa' chi saq. Kāxuki k'u na, kāq'ijilan na che ri Dios, kub'ij k'u na chi qas tzij k'o ri Dios iwuk'.

Ronojel ri kib'ano, chib'ana pa cholajil, utz k'u u b'anik wa' kib'ano

²⁶ Je k'u ri', qachalal, ri u b'eyal are je wa': Aretaq kimulij iwib' e k'o jujun chiwe ri kākib'ixoj salmos, nik'iaj chik kākija tijonik, e k'o k'u jujun kākiqu'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios. Jujun chik kākija tzijonem pa jule' ch'ab'al, jujun chi k'ut kākiqu'alajisaj ri b'im pa ri jule' ch'ab'al ri'. Ronojel b'a' ri kib'ano, chib'ana wa' chuya'ik u chuq'ab' ri ki kojonik ri qachalal kojonelab'.

²⁷ Aretaḡ kixch'aw pa jule' taḡ ch'ab'al, ruk' kieb' kech'awik, we ne oxib', xaḡ xuwi ri'. Ra-jwaxik k'ut chijujunal kixch'awik, te k'u ri' ra-jwaxik chi jun chik kuḡ'alajisaj ri kib'ij.

²⁸ We k'u man k'o tä jun ri kākowin chuḡ'alajisaxik ri tzij ri kib'ij pa jule' taḡ ch'ab'al, k'o jas mib'ij pa jule' taḡ ch'ab'al chkixol ri ki mulim kib', xane chijujunal chitzijob'ej iwib', xuḡuje' chixch'aw ruk' ri Dios.

²⁹ Je ri' xuḡuje' ri kākiqu'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios, xa kieb', we ne oxib' kech'awik, are k'u ri nik'iaj chik kitatab'ej we utz ri káb'ixik.

³⁰ We k'u k'o jas ri kuḡ'alajisaj ri Dios chuwäch jun chik ri t'uyulik, ri jun ri tajin käch'awik ra-jwaxik ri' kutänab'a ch'awem.

³¹ Je ri' iwonojel ix ri kiḡ'alajisaj tzij ri yo'm chiwe rumal ri Dios, kixkowinik kixch'aw chijujunal rech konojel k'o käketaḡaj xuḡuje' käwalijisax ri kanima'.

³² Ri kākiqu'alajisaj tzij ri yo'm chke rumal ri Dios rajwaxik chi kenimanik, man kākā'n tä k'u xa jas ri kākaj ri e are'.

³³ Je ri', rumal chi ri Dios are kub'an ronojel pa ru cholajil, man xa tä kub'an jech' che.

Chitaḡej u b'anik jas ri kākā'n ri qachalal kojonelab' pa konojel taḡ ri tinimit.

³⁴ Ri ixoḡib', mech'aw ri' pa ri q'ijilanik aretaḡ kākimulij kib' ri qachalal kojonelab' rumal chi man ya'tal tä chke. Rajwaxik kenimanik jas ri kätāḡan wi ru Pixab' ri Dios.

³⁵ Ri ixoḡ we k'o jas kraj kätetaḡaj, chuta' wa' che ri rachajil cho ja, rumal chi k'ixb'al wa' chi käch'aw jun ixoḡ pa ri q'ijilanik.

³⁶ Rajwaxik kich'ob'o chi ru Loq' Pixab' ri Dios man iwuk' ix taj xchaptaj wi u tzijoxik, xuquje' man xaq xuwi tä ri ix ri i k'amom wa'.

³⁷ We k'o jun kuchomaj chi kākowinik kuq'alajisaj tzij ri yo'm che rumal ri Dios, o kuchomaj chi are ri Loq'alaj Espíritu ri käch'aw ruk' pa ranima', rajwaxik kuch'ob'o chi ri tajin kintz'ib'aj b'ik chiwe are u taqanik ri Qajaw Jesús.

³⁸ We k'u man kuch'ob' tä ri' chi are u taqanik ri Qajaw Jesús, utz la' we man kätatab'ex tä ri kub'ij ri are'.

³⁹ Je k'u ri', qachalal, chikojo i chuq'ab' chuq'alajisaxik tzij ri yo'm chiwe rumal ri Dios, meiq'atej k'u ri kech'aw pa jule' taq ch'ab'al chik.

⁴⁰ Ronojel k'u ri kib'ano, chib'ana wa' pa cholajil, utz k'u u b'anik kib'ano.

15

Ri apóstol Pablo kujikib'a u b'ixik chi ri Cristo qas tzij xk'astaj chkixol ri kāminaqib'

¹ Qachalal, che we chanim are kwaj chi kāna'taj chiwe ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio ri nu tzijom chiwe. Are k'u wa' ri tzij ri i k'amom pa ri iwan-ima', ri qas i taqem u b'anik.

² Xuquje' rumal we Tzij ri' ri ix i riqom ru tob'anik ri Dios, we kitajej u b'anik ri nu tzijom chiwe, we man xaq tä loq' ix kojoninaq che rumal chi man qas tä xich'ob'o.

³ Ri nu yo'm chiwe are ri tijonik ri nim na u b'anik ri yo'm chwe in. Xink'ut chiwäch chi ri Cristo xkämisax cho ri cruz rumal rech ri qa mak, jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik.

⁴ Xinb'ij chi xmuqtajik, te k'u ri' xk'astaj churox q'ij chkixol ri käminaqib', jas ri xuquje' kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik.

⁵ Xuk'ut k'u rib' chuwäch ri Pedro, te k'u ri' chkiwäch konojel ri kab'lajuj apóstoles.

⁶ Te k'u ri' xuk'ut rib' chkiwäch más na chkiwäch job' cientos qachalal ri ki mulim kib'. E k'ia k'u chke wa' e k'asal na kämik, pune nik'iaj chi k'ut e käminaq chik.

⁷ Te k'u ri' xuk'ut rib' chuwäch ri Jacobo, te k'u ri' chkiwäch konojel ri apóstoles.

⁸ K'isb'al re, aretaq u k'utum chi rib' chkiwäch konojel ri nik'iaj chik, xuk'ut rib' chnuwäch in je' ta ne in jun ak'al ri jun chi wi rilik nu wäch xb'anik.

⁹ Je ri', rumal chi ri in man nim tä nu b'anik chkixol ri apóstoles, man taqal tä k'ut käb'ix apóstol chwe rumal chi xinb'an k'äx chke ri qachalal kojelab' rech ri Dios.

¹⁰ Xa k'u rumal ru toq'ob' ri Dios pa nu wi' je wa' nu b'anik. Man xaq tä k'u loq' u toq'ob'isam nu wäch ri Dios, xane utz xelik rumal chi sib'alaj in chakuninaq na chkiwäch konojel. Man in tä k'ut nu tukiel wi xinb'anow ronojel wa', xane are ri Dios ru toq'ob'isam nu wäch are k'olinaq wuk'.

¹¹ Man k'o tä k'u we in che, we rumal ri nu tzij in ix kojoninaq, we k'u ne rumal ri ki tzij ri nik'iaj chik. Are wa' ru Loq' Pixab' ri Dios ri käqatzijoj, are k'u wa' ri ix kojoninaq che.

Waral käqil wi chi kek'astaj na ri käminaqib'

¹² We k'u ri käqatzijoj are la' chi ri Cristo xk'astaj chkixol ri käminaqib', ¿jas che e k'o jujun chiwe käkib'ij chi man kek'astaj tä chi ri käminaqib'?

13 We k'u man kek'astaj ri käminaqib', mat b'a' xk'astaj ri' ri Cristo chkixol ri käminaqib'.

14 We ta k'u mat xk'astaj ri Cristo chkixol ri käminaqib', mat b'a' k'o u patän ri' ru Loq' Pixab' ri Dios ri käqatzijoj, xuquje' mat k'o u patän ri' chi ix kojoniñaq che ri Cristo.

15 We ta qas tzij je ri', q'alaj ri' chi xaq uj b'anal taq tzij chrij ri Dios, rumal chi qa b'im chi ri Dios xuk'astajisaj ri Cristo chkixol ri käminaqib'. We man qas tzij chi kek'astaj na ri käminaqib', man qas tzij tä ri' chi ri Dios xuk'astajisaj ri Cristo chkixol ri käminaqib'.

16 We k'u man kek'astaj tä chi ri käminaqib', mat k'u xk'astaj ri' ri Cristo chkixol ri käminaqib'.

17 We ta k'u mat xk'astaj ri Cristo chkixol ri käminaqib', man k'o tä u patän ri' chi ix kojoniñaq. K'ä ix sachinaq ri' rumal ri i mak.

18 We ta k'u je ri', xuquje' kel kub'ij chi ri kojonelab' che ri Cristo ri e käminaq chik, xuquje' xsach ta ki wäch ri'.

19 We ta xaq xuwi pa ri qa k'aslemal cho ruwächulew k'o u patän chi käku'b'i qa k'ux chrij ri Cristo, uj ta ri' ri sib'alaj b'isob'al qa wäch chkiwäch konojel ri winaq.

20 Kämik k'ut qetam chi qas tzij xk'astaj ri Cristo chkixol ri käminaqib'. Are k'utb'al re wa' chi qas tzij kek'astaj na ri käminaqib'.

21 Xa k'u rumal jun winaq xpe ri kämikal pa ki wi' konojel ri winaq, je ri' xuquje' rumal jun winaq kek'astaj na konojel ri käminaqib'.

22 Rumal k'u ri Adán konojel ri winaq kekämik, je ri' xuquje' konojel ri e rech ri Cristo kākiriq na ri qas k'aslemal ri man k'o tä u k'isik.

²³ Ronojel k'u wa' käk'ulmataj na pa ru cholajil: Nab'e xk'astaj ri Cristo chkixol ri käminaqib'. Te k'u ri' ri e rech ri Cristo kek'astaj na aretaq käpetik.

²⁴ Aretaq b'antajinaq chi wa', käpe na ru k'isb'al ronojel. Are chi' ri Cristo kusach na ki wäch ri k'o ki taqanik, ri q'atal taq tzij, xuquje' ri nik'iaj taqanelab' ajchikaj. Kujach k'u na ronojel u wäch taqanik pu q'ab' ri Dios qa Tat.

²⁵ Tzrajwaxik k'ut chi kätaqan na ri Cristo, k'ä käyi' na che rumal ri Dios chi käch'akanik, qas k'u kätaqan pa ki wi' konojel ri käka'n ki k'ulel che.

²⁶ Ri k'isb'al k'ulel ri käsach na u wäch, are ri kämikal.

²⁷ Ronojel k'ut u jachom ri Dios pu q'ab' ri Cristo rech kätaqan puwi'. Aretaq kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik chi ronojel jachom pu q'ab' ri Cristo, q'alaj chi man kok tä ri Dios pa kuenta rumal chi are ri Are' ri xjachow ronojel pu q'ab'.

²⁸ Aretaq ronojel jachom chi pu q'ab' ri Cristo rech kätaqan puwi', te k'u ri' ri Are' k'ut, ri u K'ojol ri Dios, kujach na rib' pu q'ab' ru Tat ri xjachow ronojel pu q'ab' ri Are'. Je ri' ri Dios are ri Are' ri kätaqan na puwi' ronojel ri k'olik.

²⁹ We ta mat k'o ri k'astajib'al chkixol ri käminaqib', ¿jas che e k'o jujun ri käb'an ki qasna' che ki k'exwäch ri ya e käminaq chik? ¿Jas che je' käka'n wa'? We man kek'astaj tä chi ri käminaqib', ¿jas u patän wa' chi käb'an ki qasna' che ki k'exwäch ri käminaqib'? ¡Man k'o taj!

³⁰ ¿Jas k'u che ri uj ronojel q'ij xa uj k'o cho ronojel u wäch k'äx?

³¹ Ri in ronojel q'ij xaq in k'o cho ri kämikal. Are qas tzij ri kinb'ij, qachalal, pune je ri' nim k'u ri

kikotemal ri kinna' pa ri wanima' iwumal ix rumal chi ix kojonaq chik che ri Qajaw Jesucristo.

³² Ri in je wa' ri kinb'ij chi xintij nu chuq'ab' kuk' ri winaq aj Éfeso. Je' ta ne kuk' awaj aj pa taq juyub' xinch'ojin wi. ¿Jas k'u xinch'ak che wa'? We qas tzij chi man kek'astaj tä chi ri käminaqib', qas tzij ta ri' ri käkib'ij ri winaq: “Chujwoq, qatija' k'u jachike ri käqaj rumal chi chuweq kujkämik,” —kecha ri'.

³³ K'o jachin jun winaq mixsub'uwik. Je' jas ri kub'ij ri tzij: “Ri jun ri kerachi'laj ri itzel taq winaq, ketzeletaj na ri utzalaj u no'j kumal,” —kächa'.

³⁴ Chik'exa ri i chomanik, chib'ana k'u ri jikom pa ri i k'aslemal, mixmakunik. E k'o k'u jujun chiwe ri man qas ketam tä u wäch ri Dios. Kinb'ij wa' chiwe rech kixk'ixik.

Waral käqil wi jas ki b'anik ri käminaqib' aretaq kek'astajik

³⁵ We k'u ne k'o jun kuta' chqe, kub'ij: “¿Jas käb'antaj na rech ri käminaqib' kek'astajik? ¿Jas lo u b'anik ri' ri ki cuerpo?” —kächa ri'.

³⁶ Jachin ri je' kuta' wa' xa kon ri'. Rumal chi aretaq jun ija' kätikik, ri ija' ri' rajwaxik käq'ay ri rij rech kätuxik, käk'iy k'u ri tiko'n.

³⁷ Ri kämuq kan pa rulew man are tä ri tiko'n ri k'iyinaq chi loq, xane xa are ri ija', we are triko, o we ne are jun u wäch ija' chik jas ri ixim.

³⁸ Ri Dios k'ut kub'an na che ri ija' ri' jas ru b'anik ri kraj, chkijujunal k'ut keuk'iyisaj jas ri kraj kub'an chke.

³⁹ Man konojel tä ri cuerpos xaq junam ki wäch. Xane jun wi ri ki cuerpo ri winaq, jun wi ri ke ri

awaj, jun wi ri ke ri kär, xuquje' jun chi wi ri ke ri chikop ajuwokaj.

⁴⁰ Je ri' xuquje' e k'o cuerpos ajchikaj, e k'o k'u cuerpos ajuwächulew. Jun chi wi ri ki je'lal ri cuerpos ajchikaj, jun chi wi k'ut ri ki je'lal ri cuerpos ajuwächulew.

⁴¹ Ru juluwem ri q'ij man junam tä ruk' ru juluwem ri ik', xuquje' man junam tä ruk' ri ki juluwem ri ch'imil. Chkixol ri ch'imil k'ut jalajoj wi ri ki juluwem ri jun ruk' ri jun chik.

⁴² Are k'u je wa' käk'ulmataj na aretaq kek'astaj ri käminaqib'. Kämuq kan jun cuerpo ri käq'ayik, käk'astaj k'u na jun cuerpo ri man käq'ay tä chik, ri man käkäm taj.

⁴³ Kämuq kan jun cuerpo ri tzel kilitajik, käk'astaj k'u na jun cuerpo ri je'lik, ri nim na u q'ij. Kämuq jun cuerpo ri man qas k'o u chuq'ab', käk'astaj k'u na jun cuerpo ri qas k'o u chuq'ab'.

⁴⁴ Kämuq kan jun cuerpo ajuwächulew, käk'astaj k'u na jun cuerpo ajchikaj. We k'o ri' ri cuerpo ajuwächulew, xuquje' k'o ri' ri cuerpo ajchikaj.

⁴⁵ Je' jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri nab'e achi, ri Adán, xb'an che chi are jun winaq ri k'o u k'aslemal,” —kächa'. Are k'u ri k'isb'al Adán are ri Espíritu ri kuya k'aslemal.

⁴⁶ Man are tä k'u xpe ri ajchikaj nab'e, xane are nab'e xpe ri ajuwächulew. Te k'u ri' xpe chi ri ajchikaj.

⁴⁷ Ri nab'e achi ri xb'an ruk' ulew are jun ajuwächulew. Ri ukab' achi, ri Qajaw Jesús, pa ri kaj xpe wi.

⁴⁸ Ri cuerpos ajuwächulew, e are je' jas ru cuerpo ri nab'e winaq ri xb'an ruk' ulew. Are k'u ri

cuerpos ajchikaj e are je' jas ru cuerpo ri Jun ri xpe chikaj.

⁴⁹ Ri qa b'anik kämik are je' jas ri achi ri xb'an ruk' ulew, kopan k'u na ri q'ij aretaq je' kujb'antaj na jas ri Jun ri ajchikaj.

⁵⁰ Ri kel kub'ij ri tajin kinb'ij chiwe, qachalal, are la' chi uj ruk' ri qa cuerpo ri' ri xa re ti'j, re b'aq man kuya' taj kujopan chila' chikaj jawije' ri kätäqan wi ri Dios pa qa wi'. Ri xa käq'ayik man kuya' taj chi mat k'o u k'isik.

⁵¹ Kwaj k'ut chi kiwetamaj ri man etamtal taj. Man qonojel tä ri uj kujkäm na, qonojel k'ut käk'extaj na ri qa b'anik.

⁵² Xa k'u pa jun rat käk'ulmataj wa', je' jas ri kub'an jun winaq kuyub'a' u waq'äch, aretaq káb'an ri k'isb'al trompeta. Kätataj k'u na chi koq'sax ri trompeta. Te k'u ri' kek'astaj na ri käminaqib' rech man kekäm tä chik. Are k'u ri uj, qonojel käk'extaj na ri qa b'anik.

⁵³ Rajwaxik k'ut chi we qa k'aslemal ri' ri xa käk'is u wäch, are käk'extaj wa', käk'oji k'u na ri qa k'aslemal ri man k'o tä u k'isik. We qa cuerpo ri' ri xa käkämik käk'extaj na wa' rech käk'oji na jun qa cuerpo ri man käkäm taj.

⁵⁴ Aretaq we qa k'aslemal ri' ri xa käk'is u wäch are k'extajinaq chik, käk'oji k'u ri qa k'aslemal ri man k'o tä u k'isik. Aretaq we cuerpo ri' ri xa käkämik k'extajinaq chik rech käk'oji na jun cuerpo ri man käkäm taj, je' kel na wa' jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “jSachinaq u wäch ri kämikal, tz'aqat k'u ri ch'akanik!” —kächa'.

⁵⁵ “Ri at, kämikal, jman ya'tal tä chik chawe ru b'anik k'äx chqe! Kämikal, kab'ij chi katkowinik

katch'akan pa qa wi', man katch'akan tä k'u na,"
—kächa ri'.

⁵⁶ Ri käyo'w u chuq'ab' ri kämikal chub'anik k'äx
chqe, tzare ri mak. Are k'u ri käyo'w u chuq'ab' ri
mak tzare ri ojer Pixab'.

⁵⁷ Maltiox k'u che ri Dios chi kuya chqe chi
kujch'akan na rumal ri Qajaw Jesucristo.

⁵⁸ Rumal k'u ri', loq'alaj taq qachalal, chib'ana
jikom che ri iwanima', chijikib'a k'u i k'ux rech ki-
taqej na u patänixik ri Qajaw Jesús amaq'el ronojel
q'ij. Je ri', rumal chi ri ix iwetam chi ri chak ri
kib'an chupatänixik ri Qajaw Jesús, man xaq tä loq'
kib'an wa'.

16

*Waral käqil wi jas käb'an chumulixik ri puaq che
ki to'ik ri qachalal kojonelab'*

¹ Aretaq kimulij ri puaq che ki to'ik ri qachalal
kojonelab', chib'ana ix jas ri xinb'ij chke ri qacha-
lal kojonelab' ri e k'o pa taq ri tinimit re Galacia.

² Pa taq ri nab'e q'ij rech ronojel semana chi-
jujunal rajwaxik kitas kan jub'iq' che ri xich'ako.
Jampa' ri kixuto' wi ri Dios chutasik are ri' kik'ol
kanoq, rech aretaq kinopan in iwuk' man ra-
jwaxik taj chi k'o puaq kämulik.

³ Aretaq in k'o chi iwuk', keintaq na b'i pa
Jerusalén jachin taq ri e cha'tal chi iwumal. E are
wa' kek'amow na b'i ri puaq ri i mulim ruk' ri wuj
ri kinya b'i pa ki q'ab'.

⁴ We k'u käqachomaj chi rajwaxik kine' in, keb'e'
na junam wuk'.

Ri apóstol Pablo kuchomaj jas kub'ano aretaq kopan pa ri tinimit Corinto

⁵ Aretaq kinopan iwuk' chila' pa Corinto, rajwaxik chí nab'e kinok'ow pa Macedonia. Te k'u ri' kinopan iwuk' ix.

⁶ We ne kink'oji na kieb' oxib' ik' iwuk', we k'u ne kink'oji na chila' ronojel ri saq'ij. We je ri' kinb'ano, ri ix kixkowinik kinito' che ri nu b'inem jawije' ri rajwaxik kine' chi wi na.

⁷ Man kwaj tä k'ut chi xaq jun rat kinwil i wäch, xane are kwaj kink'oji na kieb' oxib' ik' iwuk', we are wa' kraj ri Dios.

⁸ Kinkanaj k'u na pa ri tinimit Éfeso k'ä kuriqa na ri nimaq'ij re Pentecostés.*

⁹ Je ri' kinb'an na rumal chi kinwilo chi yo'm chwe chi kuya' kintzijoj ru Loq' Pixab' ri Dios rech k'ia kekojon na, pune k'u e k'ia xuquje' ri kaka'n ki k'ulel chwe.

¹⁰ We kopan ri Timoteo iwuk', chito' pa ronojel rech käkikot na iwuk', man k'o tä k'u jas kub'isoj. Je' chib'ana wa' che rumal chi ri are' kächakun chutzijoxik ru Loq' Pixab' ri Dios je' jas ri kinb'an in.

¹¹ K'o jun chiwe märetzelaj u wäch. Xane chito' rech käkowinik kutagej ru b'e ruk' utzil, rech kätzelej chi na loq wuk' rumal chi ri in weye'm ri are' junam kuk' ri nik'iaj qachalal chik.

¹² Ri in sib'alaj xinb'ochi'j ri qachalal Apolos chi ke' ri are' junam kuk' ri nik'iaj qachalal che rilik jas i b'anom. Ri are' k'ut man xraj taj xe' kämik. Ke' k'u na ri are' aretaq käkowinik.

---

* **16:8** "Pentecostés": Chawila' Hechos 2:1, nota.

Ri apóstol Pablo kuya apan rutzil ki wäch ri kojonelab'

¹³ Chk'astaj b'a' ri i chomanik, chijikib'a' ri iwanima' rech kitagej ri kojonik chrij ri Cristo. Mixej k'u iwib', xane chiwila' chi k'o i chuq'ab'.

¹⁴ Ronojel ri kib'ano, chib'ana wa' rumal chi keiwaj konojel.

¹⁵ Qachalal, ri ix iwetam chi ri rachalaxik ri Estéfnas, e are' ri nab'e chke ri winaq chila' pa Acaya ri xekojon che ri Utzalaj Tzij re ri Évangelio. Ri e are' k'ut ki jachom kib' che ki patänixik ri qachalal kojonelab'.

¹⁶ Kwaj k'ut chi ri ix keinimaj ri winaq ri je' käka'no jas ri e are', xuquje' chi keinimaj konojel ri ketob'anik, ri kechakunik jas ri e are'.

¹⁷ Kinkikotik rumal chi xepe ri Estéfnas, ri Fortunato, xuquje' ri Acaico. Ri e are' xka'no jachike ri man xixkowin tä ix chub'anik rumal chi man ix k'o tä waral.

¹⁸ Ri e are' xkiwalijisaj ri wanima' in xuquje' ri iwanima' ix. Nim b'a' cheiwila wi ri winaq ri e je' jas ri e are'.

¹⁹ Ri qachalal kojonelab' ri e k'o pa taq ri tinimit re Asia käkiya b'i rutzil i wäch. Ri Aquila ruk' ri Priscila, xuquje' ri kojonelab' ri käkimulij kib' cho kachoch, käkiya b'i nimalaj rutzil i wäch pa ru b'i ri Qajaw Jesús.

²⁰ Konojel ri qachalal käkiya b'i rutzil i wäch. Chiya b'a' rutzil i wäch ix chb'il taq iwib'. Chitz'umaj iwib' chuwäch ri Dios. Retal k'u wa' chi gas kiwaj iwib'.

²¹ In wa', ri Pablo, kintz'ib'aj b'i wa' we rutzil i wäch ri' ruk' ri nu q'ab' in.

²² Jachin ri man loq' tä käril wi ri Qajaw Jesucristo, chpe ta na k'äx puwi' rumal ri Dios. ¡Chpeta na la, Qajaw Jesús!

²³ Are ta b'a' ri Qajaw Jesucristo kätöq'ob'isan i wäch.

²⁴ Pa ru b'i' ri Qajaw Jesús, kintaq b'i u b'ixik chiwe chi kixwaj ix nimalaj iwonojel. Amén.

Ru Loq' Pixab' Ri Dios
New Testament in K'iche' Cantel; quc (GT:quc:K'iche'),
new spelling

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: K'iche'

Dialect: Cantel

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in K'iche'

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Sep 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

a560dee0-689a-5ef3-ad95-4b31984022c0